

LETO XXV. Štev. 92

IZDAJA IN TISKA
CZP «LJUDSKA PRAVICA»
DIREKTOR BENO ZUPANČIČUREJA UREDNIŠKI ODBOR
GLAVNI UREDNIK
IN DIREKTOR LISTA
IVAN SINKOVECList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHAJA-
LA KOT 14-DNEVNIK IN TED-
NIK - OD OSVOBODITVE DO
1. JULIJA 1951 KOT DNEVNIK,
NATO PA KOT TEDNIK -
OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA V
REDAKCIJSKI POVEZANOSTI
Z «BORBO»

Slavnostno zborovanje ob štiridesetletnici KP Jugoslavije v Ljubljani

KOMUNISTIČNA PARTIJA JUGOSLAVIJE

je delovnim množicam nenehno odkrivala pot boja in zmage

Na zborovanju, ki se ga je udeležilo več kot 100.000 ljudi, je govoril član Izvršnega komiteja
Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije Franc Leskošek-Luka

Ljubljana, 20. aprila. — Na Trgu revolucije se je danes popoldne zbralo več kot sto tisoč ljudi iz Ljubljane ter njene bližnje in daljne okolice, ki so na velikem slavnostnem zborovanju počastili 40. obletnico Komunistične partije Jugoslavije. Trg revolucije je bil poln transparentov, partijskih in državnih zastav. Slavnostno vzdruže pa so še poudarili združeni pevski zbori, v katerih je več kot 400 pevcev zapelo več revolucionarnih pesmi, spremljali pa sta jih godbi JLA in Ljudske milice.

Kmalu po 16. uri so prišli na Trg revolucije najvišji republiški partijski in državni voditelji s sekretarjem CK ZKS Miho Marinkom na čelu, predstavniki JLA ter veliko število javnih in kulturnih delavcev Slovenije ter Ljubljane.

Zborovanje se je začelo s »Pesmijo Partije« in »Delavskim pozdravom«, potem pa je stopil na govorniški oder član Izvršnega komiteja Centralnega komiteja ZKJ Franc Leskošek-Luka, katerega slavnostni govor so množice večkrat prekinile z odobravanjem. Tovariš Leskošek je imel naslednji govor:

Tovariši in tovarišice!

Ob 40-letnici Komunistične partije Jugoslavije se spominjamo njene izredne zgodovine. Na našem veličastnem mitingu se bomo lahko ustavili le ob najznačilnejših in najodločilnejših momentih tega obdobja, predvsem tistih, ki so pomenili preokretnice v boju delovnega ljudstva in narodov Jugoslavije za osvoboditev, za zmago socialistične revolucije in za izgraditev socialističnega družbenega sistema.

Na ozemlju današnje Jugoslavije se je začelo razredno delavsko gibanje hkrati z rastjo kapitalizma že v drugi polovici 19. stoletja. V ostrem, čeprav še povsem neorganiziranem boju proti izkoriščanju so nastajale sindikalne in delavske organizacije, razčiščevali so se osnovni pojmi tako v gledanju na kapitalistično družbo kot v gledanju na pota in sredstva boja proti izkoriščanju in za nov družbeni sistem.

V začetku 20. stoletja srečamo pri nas že bolj ali manj dobro organizirane socialdemokratske stranke in, predvsem v Sloveniji, v Trstu, Ljubljani, Mariboru, Celju in drugod, proletariati bojuje

že ostre razredne boje, stavka, demonstrira.

Seveda je bilo značilno za to obdobje še mnogo nerazčiščenih pojmov in predvsem odstopanj od marksizma, nepravilnega gledanja na vrsto perečih vprašanj, kot so bila nacionalno in kmečko vprašanje in posebej še na vprašanje revolucije same. To so bile bolezni avstrijske in drugih socialdemokratskih partij, ki so gazile v reformizmu, oportunistu in njihovi vrhovi so paktirali z buržoazijo. Toda na področju Jugoslavije je prav v času ostrega Leninovega boja z reformisti in oportunisti iz Druge internacionale prav tako vstajala vrsta revolucionarjev, samoniklih

in povezanih z evropskim gibanjem proletariata.

Dimitrije Tucović, Ivan Cankar in drugi so bile izredne osebnosti socialističnega gibanja pred prvo svetovno vojno. Imeli so ogromen pomen za revolucionarnejšo usmeritev socialistov v deželah današnje Jugoslavije, saj je bila srbska socialdemokratska stranka poleg Leninove boljševiške edina, ki je leta 1914 glasovala proti vojnim kreditom. Ideje Ivana Cankarja o povezanosti socialne in narodnostne osvoboditve, o bodočnosti jugoslovanskih narodov v federativni skupnosti, o različnih poteh v socializmu, postajajo vse dragocenejšje in aktualnejše tudi v sedanji dobi.

Komunistično partijo so ustanovili ljudje, ki so bili v dolgoletnem boju proti kapitalističnemu izkoriščanju na čelu delavskega razreda

Po ujedinjenju vseh jugoslovanskih narodov 1918. leta v kraljevino SHS, se je položaj delav-

skega razreda, delovne inteligence in kmetov samo še naprej slabšal. Nerešeno nacionalno

vprašanje, povezovanje velesrbske buržoazije s tujimi kapitalisti v izkoriščanju in ropanju naših prirodnih bogastev je kmalu razbilo vse iluzije delovnih ljudi v novo državo.

Delavski razred in delovno ljudstvo v Jugoslaviji sta preživljala hude čase. Po vrnitvi z bojišč je bilo devet desetih delavcev na cesti, brez dela in zaslužka. Zaradi politične zmede v državi in zaradi dogovarjanja buržoazije, kdo bo vladal in vzel večji plen, se je gospodarstvo zelo počasi obnovljalo, delovni pogoji so bili težavni, mezde pa zelo nizke.

Sprito rastočega revolucionarnega odpora delavskega razreda, kmečkih in narodno zatiranih množic ni naključje, da so revolucionarni potresi po vsej Evropi ob koncu prve svetovne vojne in Oktobrska revolucija imeli tako silen odmev v proletarskem in naprednem gibanju jugoslovanskih narodov in da se je tu hkrati, ko je Lenin obračunal z II. internacionalo in ustvaril III. ustanovila ena tedaj relativno najmočnejših delavskih strank.

Dne 20. aprila 1919 so se zbrali na pobudo Srbske socialdemokratske stranke predstavniki ostalih socialdemokratskih strank v Beogradu na ustanovnem kongresu nove revolucionarne organizacije delavskega razreda in ustanovili Socialistično delavsko stranko Jugoslavije (komunistov). Le iz Slovenije, kjer je v tem času socialdemokratsko vodstvo pod vplivom avstromarksistov imelo v socialdemokratski stranki močan vpliv, ni bilo delegatov. Levica v stranki v Sloveniji na prvi mah ni razumela nujnosti razcepa z oportunističnimi voditelji in je sodelovala šele na drugem kongresu.

Komunistično partijo so ustanovili ljudje, ki so bili v dolgo-



letnem boju proti kapitalističnemu izkoriščanju na čelu delavskega razreda, ki so se desetletja borili za delavske pravice in ki so se zaradi svoje doslednosti odcepili od raznih omahljivcev, oportunistov in reformistov. Nova revolucionarna stranka delavskega razreda je svoje delovanje temeljila na nauku Marxa, Engelsa in Lenina o nujnosti revolucionarne uničenja buržoazne oblasti in o diktaturi proletariata. Kongres je obsodil reformistične struje Druge internacionale v delavskem gibanju in sklenil, da nova stranka takoj pristopi k Tretji internacionali, ki je bila ustanovljena nekaj poldrugi mesec prej.

Revolucionarno razpoloženje delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, ki je prihajalo do izraza v množičnih akcijah, stavkah, demonstracijah, kmečkih uporih, v solidarnostnih akcijah z oktobrsko in madžarsko revolucijo, je tako dobilo svojo organizirano avantgardo.

V burnem letu rojstva KPJ je bil nato še sindikalni kongres, ki je prav tako obsodil reformistična stališča. V jeseni istega leta je bila konferenca mladine, na kateri je bila ustanovljena Zveza komunistične mladine Jugoslavije — SKOJ.

V boju z buržoazijo je Partija zrasla v močan politični faktor v državi

Partija je dalje organizirala pomembne politične akcije, med katerimi je treba posebej omeniti generalno stavko proti intervenciji imperialistov v madžarski re-

voluciji. V tej stavki je naš proletariati pokazal vso svojo revolucionarno odločnost in izreden čut mednarodne solidarnosti. (Nadaljevanje na 2. strani)

ČESTITKE
CENTRALNEMU KOMITEJU
ZKJ OB 40-LETNICI KPJ

Beograd, 20. aprila (Tanjug). Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije je prejel mnogo brzojavk, v katerih mu čestitajo k 40-letnici revolucionarnega boja Komunistične partije Jugoslavije. Mnogo teh čestitk, ki so jih poslali delovni kolektivi, družbene organizacije, ljudski odbori in posamezniki, je dobil osebno generalni sekretar CK ZKJ Josip Broz Tito.

Čestitke so poslali tudi jugoslovanski državljani v tujini, predvsem kolektivi v diplomatskih in drugih predstavništvih.

Govor člana Izvršnega komiteja Centralnega komiteja Zveze komunistov

V svojem revolucionarnem boju je Partija ustvarjala temelje nove družbene ureditve

(Nadaljevanje s I. strani)

Pri občinskih volitvah je KPJ zmagala skoraj v vseh velikih mestih in v industrijskih središčih, pri volitvah v ustavotvorno skupščino pa je dobila Partija 58 poslancev. Čeprav Partija ni imela jasnega marksističnega stališča v kmečkem in nacionalnem vprašanju, je bila osnovna politična sila, ki se je borila proti hegemonistični in šovinistični politiki velikosrbske buržoazije, za enakopravnost narodov Jugoslavije in za rešitev agrarnega vprašanja. V tej borbi je Partija zrasla v močan političen faktor v državi.

Odločnih delavskih bojev in nezadovoljstva širokih ljudskih množic se je buržoazija zelo ustrašila. Zato tudi ona ni mirovala. Vladajoča srbska buržoazija, ki so ji pomagali hrvatska in slovenska buržoazija, kakor tudi socialpatriotski in reformistični voditelji, je z vso hitrostjo gradila aparat nasilja svoje države, ga usposabljal za uspešen odpor proti revolucionarnemu delavskemu gibanju in za njegovo dokončno zadušitev.

Proti delavskim stankam je buržoazna oblast nastopala z vse večjo brutalnostjo, ukazala je streljati na stankajoče delavce, ki so se borili za svoje pravice in demokracijo, in tako krvavo zadušila stavko rudarjev v Bosni. Po nalogu takratnega prometnega ministra, katoliškega duhovnika Korošca so orožniki streljali v množice stavkajočih železničarjev na Zaloški cesti v Ljubljani, kjer je bilo ubitih 15, ranjenih pa okoli 70 ljudi.

Konec leta 1920 je vlada proglasila tako imenovano Obznanilo, s katero je prepovedala delovanje Komunistične partije Jugoslavije in razrednih sindikatov. Vidovdanska ustava že sama je pravzaprav ukinila demokracijo, dala vso oblast kralju in njegovi velsrbski kliki. Leta 1921 pa je zakon o zaščiti države še okrepljen teror buržoazije. Komunistična partija je bila pogrnata v strogo ilegalo.

Delavsko razredno sindikalno gibanje je bilo oslabljeno in razdvojeno, ker so reformistični voditelji tipa Topalovič, Krekič in drugi ne samo ovrnili borbene akcije proletariata, ampak so direktno izdajali delavske razredne interese. Mnogi med njimi pa so bili kratkoročni agenti policije in režima. Izdajali so najboljše delavske borce, z vsemi sredstvi zavirali boj delavskega razreda in pomagali buržoaziji, ki je imela tudi vso mednarodno podporo reakcije.

Monarhofašistična diktatura je na najbolj krut način poskušala obračunati s komunisti

Toda Komunistična partija Jugoslavije se še ni utegnila konsolidirati in uspešno organizirati skrajno naraslo nezadovoljstvo ljudskih množic, ko je kralj Aleksander 6. januarja 1929 ukinil vidovdansko ustavo in parlament ter razglasil odkrito monarhofašistično diktaturo. Začelo se je preganjanje vsega, kar je bilo demokratskega, režim diktature pa je na najbolj zverinski način poskušal obračunati s komunisti. Okrutni umori sto in sto komunistov, med njimi svetlega lika komunista organ. sekretarja CK KPJ Djura Djakovića in članov CK SKOJ tovarišev Oreškovića, Mišića in drugih, pošiljanje tisočev komunistov na robije, emigracija številnih kadrov - vse to je Partijo precej oslabilo.

Toda ne glede, da je Partija preživljala najhujše dneve, je v globoki ilegalnosti pritegovala v svoje vrste najodločnejše in najpožrtvovalnejše borce. Herojski odpor in požrtvovalnost komunistov v boju z diktaturo sta pokazala, da je vzrasel novi lik revolucionarnega borca, do kraja predanega delavskemu razredu v boju za zmago pravične stvari. Zato tudi diktatura ni mogla uničiti Komunistične partije, ampak jo je ojeklenila.

Partija je znala uporabiti vse možnosti ilegalne in pollegalne. ustne in pismene propagande. da je delovnim ljudem kazala pot boja. Čeprav ilegalna, se je trdno povezala z delavskim razredom in z vsemi naprednimi, borbennimi in demokratičnimi množicami.

Leta 1933 se začelja po vsej državi obnovljati celice Komunistične partije s krajevnimi komiteji in do leta 1934 so bili ob-

Buržoaziji je namreč uspelo v tem času, po porazu madžarske revolucije s krvavim nasiljem in s pomočjo reformističnih voditeljev zadušiti revolucionarno vstajo na Bavarskem in v vsej Evropi zaustaviti ofenzivo revolucionarnega gibanja, stabilizirati kapitalizem in preiti v ofenzivo proti delavstvu in komunistom.

Po letu 1921 se je Komunistična partija Jugoslavije razvijala in borila v najbolj težavnih pogojih. Mlada partija ni bila kos tako zapleteni situaciji. Idejne in politične ter organizacijske slabosti, ki so vladale v Partiji, posebej pa iluzije partijskega vodstva o buržoazni zakonitosti, so vnašale zmedo med članstvo in med revolucionarno razpoložene množice. Partija ni mogla dati odločnega odpora nastopajoči reakciji, kar je potem izzvalo demoralizacijo v velikem delu članstva, kar je oslabilo Partijo in razredne sindikate in jih za dlje onesposobilo za večje akcije.

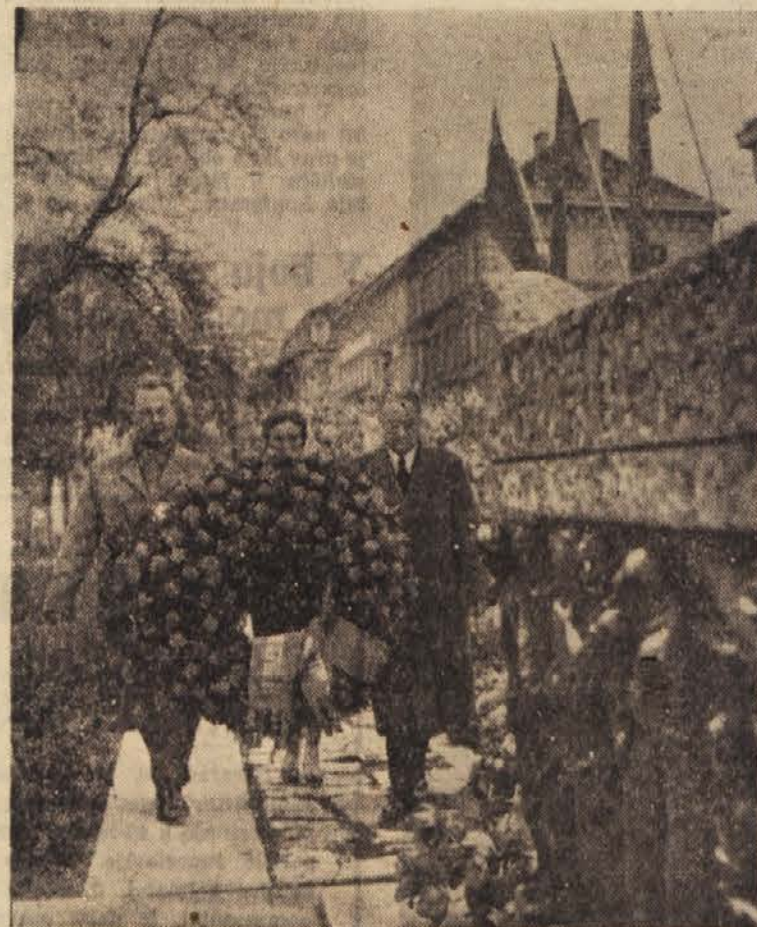
Proces idejnega in organizacijskega razčiščenja je bil v trdem boju za osvojitve osnovnih načel teorije marksizma-leninizma in za izdelavo ustrezne strategije in taktike. Znotraj KP so bili zato ostri idejni boji o stališčih v nacionalnem, kmečkem, sindikalnem in organizacijskem vprašanju. Zaradi tega komunisti takrat niso bili sposobni, povežati močnega kmečkega boja s proletarskim in so se zasektašili. Med tem bojem sta se oblikovali v vrhovih Partije leva in desna frakcija. Boj okoli načelnih vprašanj se je izrodil v neprincipialno frakcioniranje.

Toda okrepljen pritisk proti zahtevam delavskih in kmečkih množic, okrepljeno nacionalno zatiranje, sta rodila tudi vse večji odpor proti terorju in povzročila stalne politične krize vlad. Na terenu pa so rasle nove generacije delavskih borcev-komunistov, pri tekaie so nove sile, ki so terjale od vodstva revolucionarnih akcij in odklanjale frakcionarstvo.

V tem boju proti frakcijam se je zlasti izkazala zagrebška partijska organizacija, katere zdravo delavsko jedro je vodil tovariš Tito. Na osnovi dejavnosti te organizacije je Kominterni 1928. leta poslala članom Partije odprto pismo in jih pozvala na prekinitve notranjih bojev v Partiji.

To se je res zgodilo na IV. kongresu jeseni 1928. v Dresdenu, kjer je bilo izvoljeno novo, pretežno delavsko vodstvo, v katerem je bil Djuro Djaković organizacijski sekretar.

novljeni pokrajinski komiteji. Posebno vlogo so pri tem imeli tovariši, ki so se tedaj že začeli



V imenu Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije je večerj dopoldne položila delegacija, ki so jo sestavljali dr. Jože Potrč, Mira Svetina in Dušan Bravničar, ob štiridesetletnici ustanovitve KPJ venec pred grobnico narodnih herojev

vračati z robije, ki so jo člani KPJ znali spremeniti v šolo marksizma-leninizma.

Precejšnja ovira za boljše delo KPJ pa je bilo dejstvo, da je bilo vodstvo v tujini. Odtrgano od konkretnega boja množice je dajalo navodila, ki so bolj zrcalila politiko sovjetske partije v Kominterni, kot pa ustrezala potrebam revolucionarnega boja v Jugoslaviji.

Zato je bila za nadaljnji razvoj KPJ in za usodo revolucionarnega boja demokratičnih sil najvažnejša odločitev 1936. leta, da se vodstvo Partije preseli v Jugoslavijo in da se tudi materialno čim bolj osamosvoji. To je bil predlog tovariša Tita, ki je nato dobil tudi od Kominterne nalogo, da to izvede.

Ustanovni kongres KP Slovenije je vlil novo borbenost partijskim organizacijam in množicam

Velik korak v utrjevanju in krepitvi Komunistične partije Jugoslavije in njene vloge v boju za nacionalno enakopravnost je bil storjen, ko je novo vodstvo uresničilo že prej sprejet sklep o ustanovitvi Komunistične partije Hrvatske in Komunistične partije Slovenije.

Ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije 18. aprila 1937. leta je bil za našo Partijo in slovenski narod ogromnega pomena. Kongres je vlil novo borbenost partijski organizaciji in množicam, ki so bile pod vplivom Partije; politično je končno veljavno konsolidiral organizacijo Komunistične partije v Sloveniji in postavil trdne temelje njenim bodočim zmagam. Ustanovni kongres je v svojem manifestu, ki ga je napisal tov. Kardež, pozval na mobilizacijo vseh demokratičnih sil v Ljudsko fronto za obrambo pred notranjo in zunanjo fašistično nevarnostjo, za boj za sestavo demokratične vlade in upostavitve demokratičnih svobodnih ljudstva.

Komunistična partija je s tem vse najboljše svoje sile, svoje izkušene in prekaljene kadre in organizacije napravila za center antifašističnega, demokratičnega in socialističnega boja. Postala je vodeča sila v pravem pomenu besede. Delovnim množicam je odkrivala pot boja in zmage, njeni člani pa so bili ne samo v besedah, marveč tudi v dejanjih najhrabrejši in najpredanejši borci.

Po priključitvi Avstrije k Nemčiji se je fašistična nevarnost pojavila na samih mejah Jugoslavije. KPJ se je pripravila na odločilne spopade.

Proti koncu leta 1940 je Komunistična partija pod vodstvom tovariša Tita in v najbolj težavnih pogojih ilegalnosti organizirala v Zagrebu V. vsedržavno partijsko konferenco, ki se je je udeležilo 105 delegatov.

Novo oblikovani Centralni komite Komunistične partije Jugoslavije z generalnim sekretarjem tovarišem Titom na čelu je bil od 1937. leta naprej nenehno v državi.

Novo vodstvo Centralnega komiteja si je postavilo kot osnovne naloge, da najodločnejše očisti Partijo ostankov frakcionarjev in gruparjev, da neutrudljivo deluje za organizacijsko ureditev in okrepitev Partije, da vztrajno dela za ideološko dviganje partijskega članstva in da vztrajno zbira vse progresivne sile v široko, antifašistično ljudsko fronto - za boj zoper protiljudske režime in proti grozeči fašistični nevarnosti, za obrambo države pred to nevarnostjo od zunaj.

Vtem, ko je druga svetovna vojna divjala že leto dni in ko je vojna nevarnost neposredno grozila tudi že naši deželi, si je zadala zgodovinska V. vsedržavna konferenca naloge, ki so bile v skladu s političnimi razmerami in jih ni bilo moč izpolniti brez obojestrane vstaje, brez boja proti Hitlerjevemu in Mussolinijevemu osvajalcem, brez boja proti buržoaziji in njeni izdajalski vladi. Komunistična partija je dosledno vztrajala na upostavitvi prijateljskih in diplomatskih stikov s Sovjetsko zvezo, zahtevala pakt o vzajemni pomoči s Sovjetsko zvezo. Opozarjala je na veliko nevarnost, ki je grozila narodu Jugoslavije in kazala je pot, kako bi to nevarnost premagali. Nenehno se je borila za enotnost delavskega razreda in pozivala vse rodoljubne sile, da se zberejo v eno samo protifašistično ljudsko fronto. Že davno pred vojno, to je še pred napadom na Jugoslavijo, ko se je vojna nevarnost bližala, je Partija dala komunistom in komunistični mladini napotilo, naj se učijo ravnati z orožjem in vojnih veščin.

Tako je Komunistična partija pripravljala in pridobivala široke množice. Partija s tovarišem

Po okupaciji Jugoslavije je samo Partija ostala zvesta svojemu ljudstvu

Reakcionarna buržoazija in Simovićeva vlada sta bili nespobni braniti Jugoslavijo pred fašističnim napadom in zasužnje-njem. Jugoslavijo sta izročili fašističnemu okupatorju, sramotno sta kapitulirali pred njim in izdali jugoslovansko državo in jugoslovanske narode. Simovićeva vlada je s kraljem vred pobegnili z letalom v tujino. V deželi sta ostala samo neoboroženo ljudstvo in Komunistična partija, ki je svojemu ljudstvu ostala zvesta, sposobna in pripravljena na boj proti okupatorju.

Vzroki nagle kapitulacije jugoslovanske vojske in zasužnje-nja naših narodov ležijo v dvajsetletnem zatiranju, zlasti hrvatskega, makedonskega in slovenskega naroda od peščice velsrbskih hegemonistov, nadalje v nezasišani korupciji vladajočih krogov doma in v njihovem sodelovanju z najbolj reakcionarnimi krogi v tujini, zlasti z nemškimi in italijanskimi, ki so organizirali pri nas vohunstvo in izdajalstvo v naši vojski, posebej pa v generalnem štabu. Vse to so bili vzroki vojaškega poraza in sramotne kapitulacije stare Jugoslavije. To je bila velika katastrofa za jugoslovanske narode. Jugoslavija je bila razkosana in je postala plen nemških, italijanskih, madžarskih in bolgarskih osvajalskih roparjev.

Vzlic okupaciji in razkosanju Jugoslavije, vzlic vsem naporom okupatorja in domačih izdajalcev, da uničijo in razbijejo našo Partijo, pa je ona zaradi svoje idejne in organizacijske moči ter bogatih izkušenj, zbranih v dolgem ilegalnem delu, ohranila svoje sile in bila sposobna, nadeljavati boj pod drugimi pogoji. Poklicala je svoje člane in vse narode na obojestrni odpor. Komunistična partija ni klonila kakor druge partije in stranke, marveč je visoko dvignila prapor osvobodilne vojne in začela snovati partizanske odrede.

V trdi ilegalni borbi šolana Partija, oborožena z marksistično znanostjo, povezana z mednarodnim delavskim gibanjem,



Ob govorniškem odru na Trgu revolucije so bili tudi najvišji republiški partijski in državni voditelji

Titom na čelu je v resnici postala avantgarda in voditeljica naših narodov.

Tovariši in tovarišice!

Ko je vlada Cvetković-Maček skupaj s princem Pavlom 26. marca 1941 izdala naše narode in pristopila k trojemu paktu, je bila naša Partija pripravljena. V velikih demonstracijah, ki so bile ta in naslednji dan v Beogradu in drugih večjih mestih, je bila Partija popoln gospodar položaja. Pod pritiskom ljudskih množic je vlada Cvetković-Maček padla.

Dne 6. aprila 1941. so nemške, italijanske in druge fašistične tolpe napadle in okupirale Jugoslavijo.

V razglasu, ki ga je 4. julija izdal CK KPJ na naše narode, je bilo med ostalim tudi tole: "Vi, ki ječite pod okupatorsko peto, Vi vsi, ki ljubite svojo svobodo in neodvisnost, ki nečete fašističnega suženjstva - vedite, da je prišla ura borbe za Vašo osvoboditev izpod fašističnega jarma. Zato prispevajte svoj delež v borbi za svobodo pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije. Borba Sovjetske zveze je tudi Vaša borba, kajti Sovjetska zveza se bje tudi proti Vašim suverenikom, pod katerih jarmom ječite. Ne dajte se zapeljati od raznih domačih reakcionarjev, ki so v službi fašističnih banditov."

Komunisti Jugoslavije pa so to zmogli.

V skladu z občo linijo in direktivami CK Komunistične partije Jugoslavije je zato dal Centralni komite Komunistične

pa popolnoma samostojna v odločanju o specifičnih poteh boja v Jugoslaviji je v teh dneh lahko stopila na čelo boja in prevzela zanj vso odgovornost.

Ta samostojnost KPJ je bila posebej značilna in pomembna, saj je takrat mnoge komunistične partije v Evropi zmedel pakt Hitler-Stalin in niso našle poti, da v svojih, po fašistih okupiranih deželah, stopijo na čelo osvobodilnega boja.

Komunisti Jugoslavije pa so to zmogli.

Nadalje pravi razglas: "Prišel je tisti najtežji trenutek, ki smo ga v naši borbi pričakovali. Vedeli smo, kaj pripravljajo fašistični zločinci proti Sovjetski zvezi in vsemu delovnemu človeštvu. Krvi žejni fašistični oblastniki, ki drže v suženjstvu svoje lastne narode in narode podjarmljenih dežel Evrope, so nam napovedali vojno do iztrebljenja, napovedali po radiu krvavi pokol komunistov. Mi to borbo sprejmemo, ker smo jo pričakovali. V tej borbi ne bomo prizanašali fašističnim voditeljem in njihovim hlapcem."

Tovariši in tovarišice! To je bil bojni klic naše Partije na splošno vstajo, k orožju, odločen in neomahljiv bojni klic

partije Slovenije takoj po zlomu stare Jugoslavije pobudo za ustanovitev Osvobodilne fronte slovenskega naroda 27. aprila 1941. leta, ki se je že ob svojem nastanku odlikovala kot izraz ljudske vstaje, kot enotno vseljudsko gibanje za osvoboditev in združitve slovenskega naroda, za izgon in uničenje okupatorja, za upostavitve nove Jugoslavije na temelju nacionalne enakopravnosti in ljudske demokracije.

Hitlerjeve fašistične tolpe so 22. junija 1941 napadle Sovjetsko zvezo.

Se isti dan je zasedal Centralni komite Komunistične partije Slovenije, ki je obravnaval nastali položaj in v duhu v naprej določene obče linije CK KPJ, ustanovil Glavno poveljstvo narodnoosvobodilnih partizanskih odredov in pozval v obojestrni upor.

z vero v zmago, toda tudi z glodelavce Jugoslavije in prvi boko zavestjo o silnih težavah, ki so čakale v tem boju našo Partijo in naše ljudstvo. Komunistična partija Jugoslavije je tudi tokrat, kakor že tolikokrat prej, ko je dala svoje najboljše borce v pomoč Španiji, ko so se ob napadu fašističnih tolp na Češkoslovaško na pobudo naše Partije prijavljali tisoči njenih članov v pomoč Češkoslovaški, dokazala svojo visoko internacionalistično zavest.

Kmalu se je pokazalo, da je naša domovina, čeprav zasužnjena, ostala nbuklonljiva. Na čelu s svojo Partijo so majhni, skoro goloroki partizanski odredi naglo rasli in se razvijali v močne enote, ki so se hrabro borile in uničevale fašistične tolpe, priborile so si orožje iz sovražnikovih rok, zadajale so sovražniku vedno močnejše udarce in pokazale, da jih ni mogoče uničiti.

Z odlokom Vrhovnega komandanta tovariša Tita 1942. leta so se začele partizanske enote formirati v regularne vojaške enote, formirale so se brigade, divizije, korpusi, to se pravi, oblikovala se je Narodno-osvobodilna vojska Jugoslavije.

Jugoslavije Franca Leskoška-Luke na slavnostnem zborovanju v Ljubljani

STOJIMO NA TRDNIM TLEH IN PRED NAMI JE SVETLA PRIHODNOST

Leta 1942 je naša vojska že osvobodila velika sklenjena ozemlja z osvobodjenimi mesti v Bosni, Liki, na Kordunu, v Baniji, Dalmaciji, Slavoniji, na Kočevskem in Notranjskem.

Narodnoosvobodilnih odborov kot organov boja in ljudske oblasti niso ustanovljali samo na osvobojenem ozemlju, temveč tudi na polosvobodjenem in celo povsod na okupiranem ozemlju.

Razmere so nujno zahtevale enoten centralni politični narodni organ, ki bi združeval vse obstoječe in organiziral nove narodnoosvobodilne odbore.

Na zgodovinski skupščini v Bihaču 1942. leta je bil zato postavljen centralni, politični organ, Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije, skupno predstavniško politično središče za vse svobodoljubne in patriotične sile naših narodov.

Iz krvi in velikega trpljenja jugoslovanskih narodov je zrasla nova, socialistična Jugoslavija

Mesec dni po velikem zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju je bilo drugo zasedanje Antifašističnega sveta narodne osvoboditve v Jajcu. To zasedanje je potrdilo in uzakonilo demokratično ljudsko oblast, ki je nastala in se razvila iz osvobodilnih naporov naših narodov; izreklo se je za federativno ureditev sožitja naših narodov v enotni državni skupnosti, v federativni Jugoslaviji; določena so bila osnovna načela za razvoj demokratične oblasti v novi Jugoslaviji in do kraja je bila razkrinkana emigrantska in notranja protiljudska reakcija, ki se je povezala z okupatorji v boju proti našim narodom.

Begunski vladi je bila tudi formalno odvzeta pravica, da bi še dalje nastopala kot jugoslovanska vlada, kralju pa, ki je bil sokriv za vse storjene zločine, je bil prepovedan povratek v Jugoslavijo. Pomembna sta bila še sklepa zasedanja: imenovanje tovariša Tita za maršala Jugoslavije ter odklop o priključitvi slovenskega in hrvaškega Primorja k Jugoslaviji. Ustanovljen je bil Nacionalni komitej osvoboditve Jugoslavije kot začasna vlada.

To zasedanje je bilo v resnici novo razdobje v osvobodilnem boju jugoslovanskih narodov, postavljeni so bili temelji za trdno in močno Jugoslavijo. To je bil odgovor vsem tistim, ki so upali, da se bo po vojni vse obrnilo na staro. Sklepi zasedanja Antifašističnega sveta so odločno vplivali tudi na odnos znanega zaveznika s tega sveta. Naleteli so na pozitiven odgovor v široki javnosti, kakor tudi v vodilnih uradnih krogih velikih zaveznikov Velike Britanije, ZDA in naposled tudi ZSSR.

Tako je rasla in se razvijala med bojem pred našimi očmi, iz krvi, iz velikega trpljenja v krvavih in hudih bojih, z velikimi napori vseh naših narodov veličastna in trdna stavba, nova socialistična federativna ljudska republika Jugoslavija.

KPJ je v duhu marksizma samostojno vodila socialistično izgradnjo v oblikah ki so ustrezale minulosti in sedanjosti Jugoslavije

S temi in raznimi drugimi ukrepi je ljudska oblast dobila v roke vse ključne pozicije v gospodarstvu in si ustvarila trdno bazo, ki je omogočala široko socialistično ofenzivo, industrializacijo in elektrifikacijo, prehod k petletnemu planu, ki je stopil v veljavo 1947. leta.

Petletni plan je pomenil začetek sistematičnega boja za vsestranski razvoj proizvodnih sil, za spreminjanje naše države v razvito industrijsko deželo. Pri tem se je KPJ oslanjala na najširše množice, na ljudsko fronto kot organizirano politično silo socialističnih graditeljev, vztrajno je gradila ljudsko oblast v smeri utrjevanja neposredne demokracije. V duhu marksizma je samostojno vodila socialistično izgradnjo v oblikah, ki so ustrezale minulosti in sedanjosti Jugoslavije.

V zunanji politiki je socialistična Jugoslavija od samega začetka razvijala vsestransko prijateljsko sodelovanje s Sovjetsko zvezo in drugimi socialističnimi

V oktobru 1943. je zasedal prvi Zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju, ki je bil pomemben zlasti zato, ker je bil to prvi demokratično izvoljeni zbor v naši narodni zgodovini in ker je postavil prvo slovensko ljudsko oblast.

Odposlanci so enodušno izrekli voljo slovenskega naroda, da sprejme vse napore in žrtve v boju za osvoboditev in združitve v novi demokratični Jugoslaviji, zahtevali so neizprosno boj proti okupatorjem do končne zmage, obsodili belo in plavo gardo ter zahtevali, da jo slovenska narodna oblast neusmiljeno iztrebi.

Zbor odposlancev je izrazil globoko zaupanje slovenskega naroda do Vrhovnega komandanta in voditelja jugoslovanskih narodov — tovariša Tita in se z velikim navdušenjem izrekel za novo, demokratično, na narodni enakopravnosti zgrajeno Jugoslavijo.

Komunistična partija si je pridobila brezmejno zaupanje vseh narodov Jugoslavije, ker je z dejanji pokazala svobodo svojemu ljudstvu in ker je v najbolj težavnih dneh zgodovine naših narodov organizirala ljudsko vstajo, izbrala pravo pot k organiziranju rednih vojaških enot, to je: ustvarila je narodnoosvobodilno vojsko, že med vojno dala narodom Jugoslavije jasno perspektivo za bodočnost; postavila temelje bodoče oblasti in državne organizacije, ustvarila pravilne odnose med narodi, dala je perspektivo glede reševanja gospodarskih, socialnih in kulturnih ter vseh ostalih problemov.

V revolucionarnem boju v stari Jugoslaviji, v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji se je pokazala neizbrisna življenjska moč Komunistične partije in v naših narodov, ki po vojni svojo nalogo v izgradnji socializma tako revolucionarno nadaljujejo.

Tovariši in tovarišice, Po končani vojni so Komunistično partijo čakale nove naloge. Treba je bilo uresničiti pridobitve revolucije. Stara oblast je bila uničena, morali smo utrjevati novo, ki je zrasla v osvobodilnem in revolucionarnem boju. Naša dežela je bila v vojni zelo olupčena, ljudstvo je trpelo veliko pomanjkanje. Zato smo pognali takoj v tek vse vire proizvodnje, da bi čimprej obnovili naše gospodarstvo iz ruševin ter tako ustvarili bazo za socialistično rekonstrukcijo našega gospodarstva. Izvršili smo vrsto ukrepov, eksproprirali sodelavce okupatorjev, odvzeli dobiček vsem tistim, ki so si ga pridobili med vojno, izvršili agrarno reformo, likvidirali vlepolepost in fevdalne ostanke, nacionalizirali vse industrijo, trgovino itd.

državami na podlagi medsebojnega spoštovanja in enakopravnosti ter za konstruktivno rešitev vseh mednarodnih problemov in za sodelovanje v Organizaciji združenih narodov na liniji utrjevanja miru.

S tako našo politiko smo prišli v spor s Stalinovo hegemonistično koncepcijo o vodilni vlogi Sovjetske zveze v socialističnem taboru, o nujnosti predredne socialističnih držav njenemu vodstvu. Zaradi odločnosti Jugoslavije in njenih narodov, da ohranijo svojo neodvisnost in da s tem utrjujejo socializem doma in po svetu, je prišlo 1948. leta do odkritega napada na našo Partijo v pismih CK VKP(b) in resoluciji Informbiroja.

Na ta siloviti napad, v katerem Sovjetska zveza in ostale države ljudske demokracije niso izbirali sredstev, so narodi Jugoslavije odgovorili samo še z večjo enotnostjo in strnjeno okrog svoje Komunistične partije, še z večjo postrtovalnostjo

in odločnostjo, da vztrajajo na začrtani poti.

Peti kongres Komunistične partije Jugoslavije leta 1948 je bil v tem momentu zgodovinskega pomena. Potrdil je delo in politiko Centralnega komiteja in tovariša Tita, analiziral je razvoj našega delavskega gibanja, razvoj in zmago naše socialistične revolucije in pota naše socialistične izgradnje. Kongres je obsodil in odbil kritiko resolucije Informbiroja kot nepravilno in neupravičeno.

Sovjetska zveza s takim svojim ravnanjem ni napravila samo Jugoslaviji veliko gospodarsko in

pravem času vse korake za uspešno izgradnjo socializma.

Vse te ukrepe, ki jih je izvajala Komunistična partija, je VI. kongres Komunistične partije 1952. leta odobril in hkrati ugo-

Jugoslavija je zgradila svojo zunanjo politiko na resničnih internacionalističnih načelih

Kongres je ugotovil, da se je zaradi velikih sprememb, ki so pri nas nastale z uvajanjem sistema neposredne socialistične

revolucije ali na pomoč od zunaj, ampak dati vse od sebe, da s svojimi silami zmagamo, da s svojimi silami gradimo gospodarsko

deči sili socialističnega tabora SZ, je zgradila svojo zunanjo politiko na resnično internacionalističnih principih, na vsestranskem sodelovanju med socialističnimi državami, na bazi enakopravnosti in principu aktivne koeksistence v odnosih med državami z različnimi družbenimi sistemi. Tako politika ima svojo teoretično osnovo in opravičilo v sedanjih pogojih boja za mir in socializem, v katerih je treba premagovati blokovski delitev sveta.

Na takih principih je Jugoslavija poglabila svoje odnose z mnogimi državami in razvila prijateljsko vsestransko sodelovanje zlasti z deželami, ki vodijo izvenblokovski politiko.

Zaradi tega je Zveza komunistov pozdravila normalizacijo odnosov s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnoevropskimi državami, ki so se začele razvijati po Stalinovi smrti, in storila vse, da so se ti odnosi še dalje razvijali in poglobljali. Beograjska in Moskvska deklaracija o odnosih med vlada in partijama Sovjetske zveze in Jugoslavije sta potrdili principe, ki jih je Zveza komunistov Jugoslavije ves čas zagovarjala. Zato sta ti deklaraciji bili močan prispevek za normalizacijo odnosov med socialističnimi državami na bazi medsebojnega razumevanja, spoštovanja in enakopravnosti, kar je važen pogoj krepitev socializma kot svetovnega sistema.

Toda nadaljnji razvoj je hitro pokazal, da voditelji tabora niso mogli prek svojih prejšnjih stališč o odnosih med socialističnimi državami. Namesto da bi z vero v silno naraste socialistične sile po svetu dosledno odpravili vse ostanke stalinske notranje in zunanje politike, so se ustrašili začetnih težav in se vrnili k idejam, da je moč socializma le v discipliniranem in ubogljivem socialističnem taboru. Iz takih svojih blokovskih stališč so poizkušali privedi Jugoslavijo v socialistični tabor in zahtevali, da se odredimo principom resnično notranje socialistične in zunanje politike.

To je bil smisel Moskvske deklaracije dvanajstih komunističnih partij 1957. leta, ki je Zveza komunistov Jugoslavije ni podpisala, ker bi s tem priznala kot veljavne vse tiste principe, na katerih je Stalin gradil odnose med socialističnimi državami.

Zaradi tega danes izvajajo na Zvezo komunistov in Jugoslavijo nov pritisk, ki ima oblike odkrite kampanje proti Zvezi komunistov in naši državi.

Sedmi kongres ZKJ je oblikoval naša načelna gledanja na najvažnejše probleme mednarodnega delavskega gibanja

Tovariši in tovarišice, sedmi kongres ZKJ lani v Ljubljani je potrdil delo Izvršnega komiteja CK ZKJ, njegovo politiko in uspehe. V svojih dokumentih, zlasti pa v Programu je kongres analiziral razvoj sedanje družbe in odredil poglede in stališča jugoslovanskih komunistov do splošne problematike družbenih, gospodarskih in političnih odnosov po svetu. Posebej je kongres oblikoval naša načelna gledanja na najvažnejše probleme današnjega mednarodnega delavskega gibanja.

Kongres je analiziral izkušnje naše borbe za socializem in socialistično izgradnjo v drugih državah in formuliral splošne zakonitosti revolucionarnega procesa in socialistični razvoj pri nas in na temelju tega izdelal smernice in naloge našega nadaljnega boja za izgradnjo socialistične družbe.

Program Zveze komunistov Jugoslavije, ki ga je VII. kongres ZKJ sprejel, pomeni ne samo zgodovinski dokument, ampak je najdragocenejša konkretizacija marksizma-leninizma na naše sedanje razmere, je sijajno napotilo socialističnim silam za delovanje in odpira široka obzorja končne osvoboditve človeka od stihije prirodnih in družbenih sil.

Naš Program je sedaj deležen izrednih napadov voditeljev Sovjetske zveze, Kitajske in drugih članic socialističnega tabora. To je neprincipialna klevečniška hajka, ki prikriva izredno ideološko slabost njenih inspiratorjev. Medtem pa mnoge naše izkušnje v graditvi socializma postajajo nujnost tudi v njihovih deželah in zato prihajajo do podobnih ukre-



Tovariš Tito s starimi revolucionarji, udeleženci prvega in drugega kongresa Partije leta 1919 in 1920

politično škodo, temveč tudi in predvsem svojemu ugledu v vrstah mednarodnega proletariata, ki je doslej upiral svoje oči v Sovjetsko zvezo, posej pa začel kritično gledati na postopke in politiko Sovjetske zveze nasploh in še posebej do Jugoslavije.

Jugoslavija pa je stalinistične birokratske koncepcije odločno odklonila. V boju proti birokratskim malomeščanskim in anarhističnim težnjam se je Komunistična partija naslonila na najširše delovne množice, s polno vero, da je lahko podlaga graditvi socialistične družbe le življenjski interes delovnih množic samih. Zato je Komunistična partija Jugoslavije smelo začela proces uklinjanja administrativnih oblik upravljanja v gospodarstvu, prosveti, kulturi in na drugih sektorjih družbenega življenja in jih zamenjavala z oblikami neposredne socialistične demokracije.

Izvršila se je decentralizacija v gospodarstvu. Tovarne, rudniki in vsa ostala proizvodna sredstva so bila dana v upravljanje delavcem-proizvajalcem. Uresničilo se je Marxovo geslo: »Tovarne delavcem!«

To je bila ena največjih pridobitev naše socialistične revolucije, ki se je uresničila že pet let po končani vojni, oziroma po nacionalizaciji proizvodnih sredstev, kar se v Sovjetski zvezi še do danes ni zgodilo, čeprav je od Oktobrske revolucije preteklo že 42 let. Ali ni to dokaz, da prav tako dejanje Partije sloni na znanosti marksizma-leninizma o razvoju socialistične družbe!

Sovjetska zveza in druge dežele »socialističnega tabora« so obratno ovirale tako pot, izvajale blokado, odpovedale so nam vse gospodarske, politične in kulturne pogodbe in s tem napravile ogromno gospodarsko škodo. Mi smo ta udarec izdržali, poiskali druge vire gospodarskega sodelovanja s tujino, navezali gospodarske stike z mnogimi drugimi državami, ki jih dalje razvijamo.

Naša vlada se je v Organizaciji združenih narodov konstruktivno borila za mir, za sodelovanje med narodi na bazi enakopravnosti in nevmesavanja v notranje zadeve drugih držav. S tem si je socialistična Jugoslavija kot pobornica miru pridobila velik ugled v svetu.

Odnosi, ki smo jih postavili z mnogimi drugimi državami v Evropi, Ameriki, Aziji, Afriki, nam na osnovi enakopravnega sodelovanja omogočajo nadaljnji razvoj izgradnje socializma v naši državi. Iz tega se vidi, da je naša Partija znala podvzeti v

demokracije, spremenila vloga Komunistične partije, ki v novem sistemu ne more nadaljevati s starimi metodami neposrednega operativnega vodenja. Zato je Kongres sklenil preimenoovati »Komunistično partijo Jugoslavije« v »Zvezo komunistov Jugoslavije«. Hkrati je kongres sklenil, da se »Ljudska fronta«, ki je zrasla v enotno organizacijo borcev za socializem, preimenuje v »Socialistično zvezo delovnega ljudstva«.

Tovariši in tovarišice, naša država se je tako razvijala v težavnem boju za politično neodvisnost in za čimhitrejšo gospodarsko osamosvojitve. Z velikimi žrtvami vseh delovnih ljudi smo gradili nove tovarne, rudnike, železnice, ceste, centrale in luke. Vsako leto smo dvigali proizvodnjo in osvajali nove proizvode.

Eden izmed najpomembnejših rezultatov našega gospodarskega razvoja Jugoslavije je bil nagel razvoj zaostalih področij. Tu so se razvile nove proizvodne sile in dvignili se je dotlej zelo nizki standard. Gospodarski razvoj, predvsem industrija, je ustvaril pogoje za vedno večjo zamenjavo blaga in razširjenje gospodarskih odnosov z drugimi državami; hitrejši porast industrijske proizvodnje je omogočal spremembe v strukturi industrije v korist lažje; dalje zmanjšanje investicij in dvigovanje standarda v sorazmerju z dvigom nacionalnega dohodka; ustvarjali smo pogoje za večjo osebno potrošnjo, za razvoj prosvete, šolstva in zdravstva in za vse večjo materialno bazo organov delavskega in družbenega upravljanja. Zdaj ljudski odbori in delavski sveti razpolagajo že s tremi četrtinami narodnega dohodka.

Uspehi Zveze komunistov so bili prav v tem, da je vedno znala vključevati razvoj demokratičnih oblik z realnimi materialnimi možnostmi, da je znala najti pravilne ter-najbolj učinkovite oblike in metode v razvijanju gospodarskega sistema in v uresničevanju demokratičnih odnosov v družbi.

To je Zveza komunistov doseгла zaradi svoje organizatorske in politične sposobnosti, svoje enotnosti in doslednosti, svoje povezanosti z delovnim ljudstvom vlcie temu; da je morala premagovati vrsto gospodarskih in drugih težav v odpravljanju nesorazmerij v našem gospodarstvu in v boju za svojo neodvisnost v svetu.

V tem smatramo, da najzvečje uporabljamo dragocena napotila marksizma-leninizma. Ne prepisovanje besed in šablonsko prenašanje oblik, ki so nastale v drugih pogojih, ne čakanje na di-

VSA DOMOVINA je veličastno proslavila 40-letnico KPJ

Ljubljana v slavnostnih dneh

Slavnostna akademija v čast 40-letnice KPJ v Ljubljani

Ljubljana, 20. aprila. — V čast 40-letnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije je Republiški odbor za proslavo 40-letnice KPJ v Sloveniji priredil nocoj slavnostno akademijo v veliki dvorani hotela Union. Med drugimi so ji prisostvovali tudi član Izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek-Luka ter najvišji republiški partijski in državni voditelji s sekretarjem CK ZKS Miho Marinkom na čelu.

Bogat spored akademije je obsegal več revolucionarnih in borbenih pesmi, ki jih je zapel mešani zbor Slovenske filharmonije in ljubljanske Opere ter zaigral simfonični orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Cirila Cvetka. Recitatorji Mira Danilova, Slavko Jan, Andrej Kurent, Drago Makuc, Lojze Potokar, Stane Sever, Jože Tiran in Ivica Župančič pa so vmes recitali revolucionarne pesmi Toneta Seliskarja, Mileta Klopčiča, Ceneta Vipotnika, Slavka Janevskega, Mateja Bora, Petra Levca in Ivana Minattija. Režija je bila v rokah Franceta Jamnika.

Čeprav je deževno in dokaj hladno vreme v zadnjih dneh nekoliko preprečevalo načrte za popolno okrasitev Ljubljane v počastitev 40-letnice ustanovitve in obstoja KPJ, teh načrtov popolnoma ni mogla preprečiti. Že v soboto, zlasti pa v nedeljo je Ljubljana spremenila svojo podobo. Morje rdečih, partijskih, jugoslovanskih in slovenskih zastav je raz pročelij hiš valovilo v vetru.

Ko se je v nedeljo ob devetih uri dopoldne začela v Beogradu slavnostna seja Centralnega komiteja ZKJ in je začel svečani govor tovariš Tito, so tudi v Ljubljanskem gradu zadoneli strelci iz desetih topov. Doma so ljubljanci ob radijskih sorojstvenih z največjim zanimanjem prisluhnili besedam tovariša Tita, nekateri pa so potek svečane seje gledali na televizijskem platnu.

Proti večeru je Ljubljana zasijala v morju luči. Razsvetljene izložbe ter številni reflektorji, ki so osvetljevali spomenike in stavbe ter poslopja, so bili le začetek kasnejši iluminaciji. Že pred dvajseto uro so množice ljubljancev hitele na ljubljanski grad, na tisoče prebivalcev, med katerimi je bilo tudi mnogo otrok, pa je prišlo na Trg revolucije, številne ceste in terase hiš, od koder je bilo najlepše vi-

deti na Grad. Točno ob dvajseti uri so namreč švigile z Gradu v nebo prve rakete, takoj za tem pa se je začela prava iluminacija. Resnično: kot bi bilo podnevi, tako so rakete in goreči slap s stolpa ljubljanskega gradu razsvetlili Ljubljano. Sij raznovrstnih

IZ GOVORA
LAZARJA KOLIŠEVSKEGA
NA ZBOROVANJU
100.000 PREBIVALCEV SKOPJA

KPJ — opora makedonskemu narodu v njegovem narodnem boju

Skopje, 20. aprila (Tanjug). — Nad 100.000 prebivalcev Skoplja in bližnjih krajev se je udeležilo danes velikega mitinga v Skopju v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ. Viharno pozdravljen je na zborovanju govoril sekretar CK ZK Makedonije Lazar Koliševski. Najprej se je dotaknil nekaterih momentov iz zgodovine KPJ in Makedonije in pri tem dejal:

»Za delovne množice Makedonije je bil glas Komunistične partije edini glas, ki so ga čutile kot svojega, kot glas, ki govori v njihovem imenu, ki jih jemlje v zaščito in ki je dramil njihove revolucionarne sile ter jih organiziral za odpor proti zatiranju. Makedonski narod je videl v Komunistični partiji Jugoslavije politično moč, na katero se je lahko naslonil v narodnem boju, ker je Partija neposredno in z dejanim nastopala proti režimu kolonialne prakse v Makedoniji.«

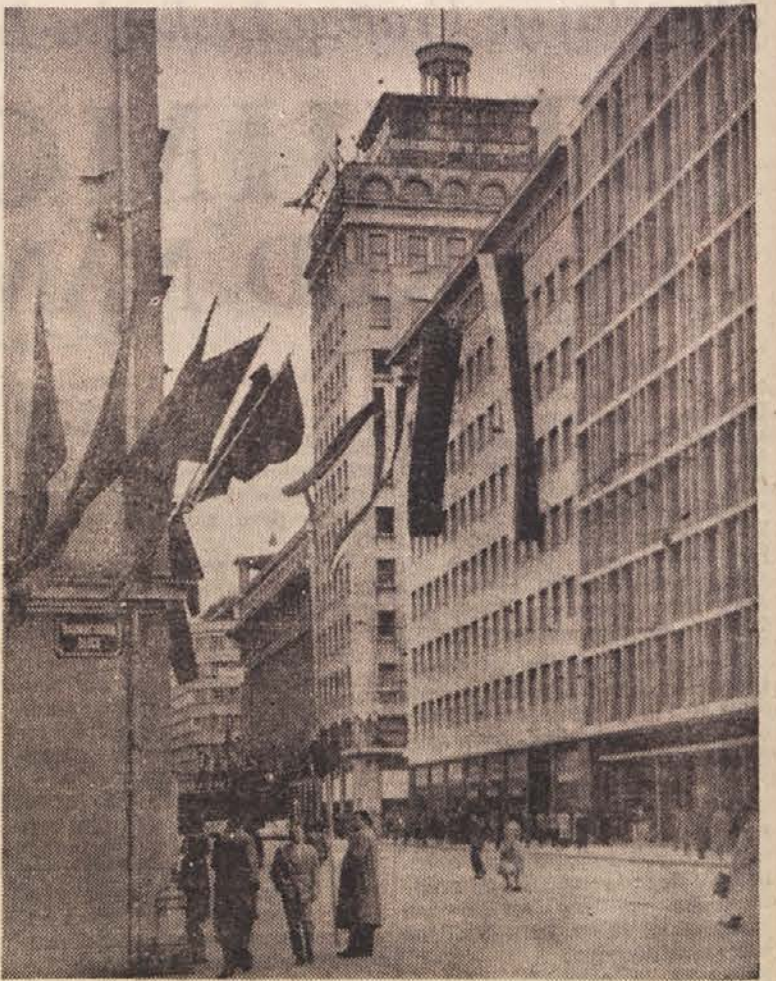
Potem je sekretar CK ZK Makedonije govoril o dogodkih, ki so se odigrali v začetku leta 1941, o kapitulaciji stare Jugoslavije, in o pozivu Partije na vstajo.

»Razume se, da makedonski komunisti niso mogli ostati gluhi za ta poziv,« je poudaril Koliševski. »Bilo je jasno, da je reš napočil najusodnejši trenutek za makedonski narod, da ga uničijo ali da se bori za obstoj.« Koliševski je poudaril, da je moral makedonski narod v teh usodnih dneh izbirati med revolucionarno potjo naše Partije in politiko bolgarske Partije, ki si je prizadevala osamiti ga od oboževanega boja drugih jugoslovanskih narodov. Makedonski narod ne bi bil zdaj enakopraven med drugimi jugoslovanskimi narodi, ne bi imel vseh možnosti, da se svobodno razvija, da ni našel v sebi dovolj moči, da je kljuboval nevarnosti politike bolgarske partijskega vodstva.

raket pa je znova in znova rezal temo. Ne samo ljubljanci, tem več tudi okoličani so gledali to prekrasno iluminacijo, kakršno so spominjamo lani na predvečer VII. kongresa ZKJ.

Zvečer so ljubljanci spet prisluhnili radijskim valovom mnogi pa so se zbrali pred televizorji ter poslušali in gledali prenos svečane prireditve »Spomni se, tovariš, kje smo začeli pred 40 leti«, ki je bila v eni izmed dvoran beograjskega sejmišča.

Vrhunec slavnostnega vzdušja pa je bil večeraj popoldne, ko je blizu 100.000 ljudi iz Ljubljane, Gorenjske in Dolenjske prišlo na slavnostno okrašen Trg revolucije, kjer je bilo slavnostno zborovanje v počastitev 40-letnice KPJ. Trg revolucije je bil popolnoma napolnjen z zborovalci tako da jih je mnogo poslušalo govor člana Izvršnega komiteja Centralnega komiteja ZKJ Franc Leskoška-Luke v stranskih ulicah.



Praznična Ljubljana

NAŠ DELAVSKI RAZRED

je izpolnil pomembne strani svetovne zgodovine

SO POUDARILI UDELEŽENCI ZBOROVANJA V ZAGREBU V SVOJEM POZDRAVU TOVARIŠU TITU

Zagreb, 20. apr. Okrog 200.000 Zagrebčanov se je danes udeležilo velikega zborovanja v počastitev 40-letnice Komunistične partije Jugoslavije in SKOJ. Z mitinga na Trgu republike je odšla hkrati štafeta mladosti, ki leto simbolično nosi pozdrave mladih ljudi Jugoslavije predsedniku Titu iz mesta, kjer je bila pred 40 leti ustanovljena Zveza komunistične mladine Jugoslavije. Velikanske množice ljudi z nešteti rdečimi zastavami in transparenti so napolnile ves trg in okoliške ulice in so stalno vzklikale Zvezi komunistov Jugoslavije, Centralnemu komiteju, tovarišu Titu in Zvezi komunistične mladine Jugoslavije. O štiridesetletnem razvoju in borbi ZKJ in SKOJ je govoril član Izvršnega komiteja CK ZKH Karlo Mrazović. Ko je poudaril, da ti dnevi niso samo praznik Zveze komunistov in njih članov, marveč vseh delovnih ljudi naše dežele, je Karlo Mrazović poslal tovariške pozdrave in prisrčne čestitke Zvezi komunistov Jugoslavije, njenemu Centralnemu komiteju in generalnemu sekretarju tovarišu Titu z iskrenimi željami, da bi Zveza komunistov in tov. Tito še nadalje uspešno vodila deželo iz zmage k zmagi, h graditvi socializma in k ohranitvi neodvisnosti naše domovine. V svojem govoru je tov. Mrazović poudaril, da je Komunistična partija Jugoslavije v borbi za socialno in nacionalno osvoboditev naših narodov izvršila dosledno, kakor nobena druga evropska komunistična partija, tudi svojo internacionalno proletarsko obveznost.

Na ponovne klice navdušenega ljudstva je spregovoril tudi sekretar CK ZKH Vladimir Bakarić.

V imenu mladine Jugoslavije je sekretar Centralnega komiteja

Ljudske mladine Hrvatske Antun Zvan izročil prvim nosilcem štafete pozdrave predsedniku Titu ob njegovem 67. rojstnem dnevu. Dejal je, da je mladina Zagreba in Hrvatske srečna, da odhaja letos štafeta mladosti iz Zagreba, iz mesta, v katerem je bila pred 40 leti ustanovljena Zveza komunistične mladine Jugoslavije.

Z veličastnega zborovanja so Zagrebčani poslali predsedniku Titu pozdrav, v katerem je med

drugim rečeno: »Danes slavimo obletnico organiziranega dela delavskega razreda Jugoslavije, ki je pod Tvojim vodstvom izpolnil pomembne strani svetovne zgodovine. Štirideset let v zgodovinskem razvoju ni dolga doba. Toda v življenju naše dežele je prav v tem razdobju vse naše življenje od suženjstva do svobode. Mlada je še naša skupnost, njena Komunistična partija pa je edina partija, ki je imela dovolj moči, da veruje v mladost, edina partija, ki ni nikoli sprejela kapitulacije.«

Z ZBOROVANJA V SARAJEVU Zveza komunistov Jugoslavije črpa svojo moč iz tesne povezanosti z ljudstvom

Sarajevo, 20. aprila (Tanjug). Nad 100.000 prebivalcev Sarajeva in okolice se je danes udeležilo mitinga ob 40-letnici KPJ, na katerem je govoril sekretar CK ZKJ BiH in član Izvršnega komiteja CK ZKJ Djuro Pucar. Prikazal je revolucionarno delo KPJ, katere zgodovina je neločljivo povezana z zgodovino vseh narodov Jugoslavije. »Zveza komunistov,« je rekel na koncu, »je neločljivo povezana z ljudskimi množicami, je zmerom našla v sebi moč, da se je uprla slehernemu poskusu, da bi ovirali našo pravilno pot v socializem. Korenine te moči so v njeni revolucionarni poti, v njeni vztrajnosti, v tesni povezanosti s težnjami naših narodov, da odločno branijo priborjeno neodvisnost, dosežke socialistične revolucije in svetle perspektive nadaljnega socialističnega vzpona. Delovne množice naše dežele bodo znale zmerom braniti svoje lastno delo s tisto požrtvovalnostjo in odločnostjo, s katero so si ga priborile, na tisti način, ka-

kor jih je učila in naučila v minulih 40 letih njihova revolucionarna partija — Komunistična partija Jugoslavije oziroma Zveza komunistov Jugoslavije.«

Z mitinga so poslali pozdravni brzojavki CK ZKJ in tovarišu Titu, v kateri jima prebivalci Sarajeva čestitajo k temu velikemu ljudskemu prazniku in izražajo svojo hvaležnost za njune napore in trud za zgraditev socializma v naši deželi.

LJUDSKE MANIFESTACIJE NA KOSMETU

Priština, 20. apr. (Tanjug). — Današnja proslava 40-letnice KPJ in SKOJ na Kosovu in v Metohiji se je spremenila v splošno ljudske manifestacije. Nad 100.000 prebivalcev se je zbralo na velikih mitingih v Prištini, Peči, Prizrenu, Kosovki Mitrovici in Gnjilanu, posvečeni proslavi jubileja Partije.

V Prištini, kjer se je zbralo na mitingu kakih 30.000 prebivalcev, sta govorila član sekretariata oblastnega komiteja ZK Stanoje Aksić in ljudski poslanec Zvezne ljudske skupščine Aljuš Zarić. Na mitingu v Kosovki Mitrovici je govoril sekretar Okrajnega komiteja ZK Kadri Reufi, v Peči sekretar Okrajnega komiteja Branko Skembarević, v Prizrenu organizacijski sekretar Okrajnega komiteja Milan Krtolica, v Gnjilanu pa sekretar Okrajnega komiteja Sinan Hasani.

POZDRAV NOVOSADČANOV SVOJI PARTIJI

Novi Sad, 20. apr. (Tanjug). Kakih 60.000 prebivalcev novosadskega okraja se je zbralo danes na velikem zborovanju na Trgu svobode v Novem Sadu na proslavi 40-letnice KPJ in SKOJ. Po 40 letih boja SKOJ in KPJ je govoril sekretar Pokrajinskega komiteja ZK Vojvodine Stevan Doronjski. Rekel je, da je današnji zbor prebivalcev samo ena izmed manifestacij velikega pozdrava Partiji revolucije, Partiji zmage in resnice.

Potem je Stevan Doronjski govoril o razvojni poti KPJ v težavnih pogojih ilegalnega boja, o zmagi ljudske demokracije in o socialistični izgradnji.

Naša Partija se je rodila v ognju najsrdejših razrednih bitk

JE DEJAL BLAŽO JOVANOVIČ NA ZBOROVANJU V TITOGRADU

Titograd, 20. apr. (Tanjug). — Danes je bila v Titogradu republiška proslava 40-letnice Komunistične partije Jugoslavije. Svečanost se je začela z otvoritvijo razstave, posvečene 40-letnici dela in bojev KPJ in SKOJ v Črni gori.

Natanko ob 12. uri se je začel na širnem trgu Ivana Milutinovića velik miting, na katerem je govoril sekretar CK ZK Črne gore Blažo Jovanović. Dejal je, »da je družbeni razvoj naše dežele v celoti potrdil pravilnost politike Zveze komunistov in Centralnega komiteja. Razvoj proizvodnih sil je dosegel takšno stopnjo, da imamo zdaj čvrsto gmohtno podlago za nadaljnjo krepitve socialistične demokracije. Črna gora je v zadnjih 15 letih spremenila svojo podobo. V njej so bile grajene in se grade tovarne, elektrarne, železniške proge, mesta in ceste. Število delavcev je naraslo

desetkratno. Industrijski razvoj in gospodarski polet sta kmalu zajela tudi te stoletno zaostale kraje, ki imajo za svoj nadaljnji razvoj med drugim tudi izredno ugodne naravne pogoje.«

Na koncu je sekretar CK Črne gore obsodil sovražno gonjo in propagando, ki jo že deset let uprizarjajo proti naši deželi in Zvezi komunistov. »Dobro bi bilo,« je rekel Blažo Jovanović, »da bi ti naši kritiki nekoliko bolje prelistali sijajne strani revolucionarnega boja naše Partije, da bi videli, da ima KPJ svetlo, z ničemer in nikoli omadeževano minulost. Videli bi, da je KPJ vseh 40 let visoko in častno dvigala zastavo revolucije in socializma. Videli bi, da je to partija, rojena v ognju najsrdejših razrednih bitk in zrasla iz najglobljih korenin delavskega razreda in jugoslovanskih narodov.«

SLAVNOSTNO ZBOROVANJE MARIBORČANOV

Uspehi zavračajo vse klevete

Maribor, 20. apr. — Na Trgu svobode so se začeli zbirati ljudje že ob deseti uri. Delovni, šolski in drugi kolektivi so prihajali v velikih skupinah z zastavami in transparenti. Precej časa je trajalo, preden se je velika množica — nad 15.000 ljudi — zgrnila na premajhen trg za tako veliko slovesnost. Zborovalcem je govoril član Centralnega komiteja ZK Slovenije Branko Babič.

Tovariš Babič je na drobno opisal ustanovitev Komunistične partije Jugoslavije, njen razvoj in revolucionarni boj v predvojni Jugoslaviji. Mimo zgodovinskih dogodkov, pomembnih za vse jugoslovanske narode, je opisal tudi delovanje partijske organizacije in najdelavnejših komunistov v Mariboru in okolici.

Takratni kraljevski režim je divje preganjal člane Komunistične partije in njihove sodelavce. To preganjanje pa je še bolj okrepilo vpliv Partije med ljudstvom, kar so potrjevale mnoge organizacije SKOJ na šolah in drugi dogodki. Dejavnost Komunistične partije se je v Mariboru in njegovi okolici še bolj povečala, ko je postal sekretar Centralnega komiteja KPJ tov. Tito. Komunisti so postajali vse delavnejši v sindikatih in drugih organizacijah. V splošni tekstilni stavki v Mariboru, ki je trajala 25 dni, je sodelovalo okrog 5000 delavcev. Podpirali so jih tudi drugi delavci in okoliško prebivalstvo.

Nato je tov. Babič opisal delovanje organizacije in članov Komunistične partije med okupacijo, ko je dal Maribor mnogo žrtev, med katerimi je bilo okrog 50 članov Partije in 100 skojcev.

cev. Z ustanovitvijo FLRJ pa so bili postavljeni temelji za zgraditev socializma. Sistem delavskega in družbenega upravljanja je že pokazal pomembno vlogo. Naši ljudje, z delom in uspehi zavračajo vse klevete na račun naše poti v izgradnji socializma. Množica je prekinjala govor-

nika z vzkliki: »Tito — Partija, — Heroj Tito, — Mi smo Titovi — Tito je naš.«

Ob zaključku so zborovalci poslali Centralnemu komiteju ZKJ pismo, v katerem zagotavljajo, da se bodo enako vestno kot doslej borili za izgradnjo socializma.



V okviru proslav 40-letnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije je bila v nedeljo zvečer na sejmišču v Beogradu slovesna prireditev, katere se je udeležil tudi generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz Tito s soprogo in najbližjimi sodelavci. Prireditve pod naslovom »Spomni se, tovariš, kje smo začeli pred 40 leti«, na kateri je nastopilo 2000 ljudi, je režiral Minja Dedić, besedilo je napisal Oskar Davičo, glasbena sodelavca pa sta bila Oskar Danon in Nikola Hercigonja. Filmski sodelavec Zivojin Živanović, scenograf Miomir Denić, številni umetniki, zborni in pevski zbori, orkestri in film so v medsebojnem prepletanju budili spomin na 40-letno revolucionarno delo KPJ. Od slovenskih umetnikov sta sodelovala Stane Sever in Sava Severjeva.

Pod okriljem svetlih tradicij v bodočnost Slovenski železničarji v borbi in graditvi

»MED VELIKIM REVOLUCIONARNIM VRENJEM DELAVSKEGA RAZREDA JUGOSLAVIJE SE JE 15. APRILA 1920 ZAČELA SPLOŠNA ŽELEZNIČARSKA STAVKA. LJUBLJANSKO POSTAJA JE TEGA DNE ZASEDEL CENTRALNI STAVKOVNI ODBOR, KI SO GA VODILI KOMUNISTI.« — To je napis na plošči, ki je pritrjena na zidu pred ljubljansko železniško postajo in katero so naši železničarji svečano odkrili ob obletnici na ta revolucionarni dogodek v delavskem gibanju ter v čast 40. obletnice KPJ in SKOJ. Takrat, aprila 1920. leta je v vsej državi stavkalo 14 dni nad 50.000 železničarjev. Dobrih 10 dni za tem so hoteli ljubljanski železničarji manifestirati svojo odločno voljo v borbi za svoje pravice z masovnim pohodom v mesto. Na Zaloški cesti se je tisto jutro, 24. aprila, zbralo nad 4000 železničarjev, delavcev, žena in otrok. Oblast, ki je zvedela preko svojih ovaduhov za ta pohod, ga je hotela za vsako ceno preprečiti. Na Zaloško cesto je poslala 20 žandarjev in 5 policajev z nasajenimi bajoneti ter nabiti puškami. Mnogo, ki je sodelovala v tem pohodu, je pred Leoniščem trčila ob bajonete.

»Naprej! Hočemo kruha in dela!«
Takrat je zagrmela salva iz pušk. Na Zaloško cesto se je razlila kri slovenskih delavcev...

Kot je bila slavna borba slovenskih železničarjev za pravice delavskega razreda v monarhistični Jugoslaviji, tako je bila njihova borba slavna ter dosledna v času NOB. Okoli 2300 slovenskih železničarjev se je priključilo NOV, drugi so delali za NOV na svojih službenih mestih. Kdo bi mogel zdaj po tolikih letih izračunati, koliko orožja, hrane in sanitetnega materiala so prepeljali naši železničarji v partizane? Koliko preganjanjih aktivistov so ilegalno spravili v varno zavetje osvobodjenih gozdov? Koliko zvez so držali v borci in aktivisti NOB? Vse to je napisano na straneh zgodovine brezkompromisne borbe slovenskega ljudstva in naših narodov proti okupatorjem vemu zaslužnjevanju in za boljše življenje nas vseh. Da smo dosegli ta cilj, da smo si priborili svobodo, je prav tako zaslug tudi železničarjev.

Vojna je bila končana in železničarji so z ostalimi borci zamenjali puške za krampe ter lopate. Koliko prog je bilo uničenih, koliko železniških mostov porušenih, koliko zgradb požganih! Vse to je bilo treba zdaj hitro obnoviti, da je lahko stekel promet nemoteno naprej, da so kolone tovornih vlakov lahko prevažale gradbeni material za požgane domove, tovarne itd. po vsej naši domovini.

Direkcija Jugoslovanskih železnic Ljubljana vključuje v svoj sestav 21 različnih železničarskih podjetij s samostojnim finančnim poslovanjem. Poleg direktije so še: uprava in vse enote železniškega transportnega podjetja Ljubljana, podjetje za vzdrževanje prog Ljubljana, Celje, Maribor, Novo mesto, Jesenice, Gorica, Postojna in Pula, podjetje za popravilo strojev Maribor, podjetji za popravilo voz in strojev Siska ter Gorica, podjetji za popravilo voz Dobova in Ptuj, železničarsko elektro-podjetje Ljubljana, železničarsko signalno podjetje Ljubljana, podjetje za regeneracijo tirnega materiala Ljubljana, kamnolom Verd, železniško projektivno podjetje Ljubljana, železničarska tiskarna Ljubljana in podjetje za remont prog Ljubljana.

Vsekakor je med najvažnejšimi železničarsko transportno podjetje, ki je v lanskim letom zaključilo prvo petletko svojega poslovanja kot gospodarska organizacija in ki jo že vodijo organi delavskega upravljanja.

Ce pregledamo uspehe njihovega dela v tem obdobju, tedaj bomo videli, da so skupno naložili 37.206.000 ton tovornega blaga, sprejeli 31.895.000 ton blaga in prepeljali 69.101.000 ton tovornega blaga. V ta namen so prevozili v tovornem prometu 9663 milijonov kilometrov. V teh petih letih so v potniškem prometu prepeljali 163,4 milijonov potnikov in prevozili pri tem 5339 milijonov kilometrov. Skup-

šilo za investicije in nadomestitve 14.530.000.000 dinarjev, kar so v višini 78 % krili iz amortizacijskega sklada podjetja. V tej vsoti so vštete tudi obnove in vojni porušeni objekti. V petih letih so zgradili 22 postajnih zgradb, 9 tovornih skladišč, 4 bivalnice, 10 železni-

bodo napeljali kontaktno mrežo do Verda, istočasno pa napeljali električni vod iz Kleč do Logatca, kjer bo predvidoma napajalna postaja.

Da bi rešili problem ljubljanskega železniškega vozlišča, bi bila potrebna ogromna sredstva, ki jih pa nimajo. Zato bo-



skih mostov, 20 masivnih mostov, 3 mostne provizorije, 105,45 km novega remonta, 50,19 km delnega novega remonta in 34,98 km starega remonta. V delu pa so še vozlišča v Ljubljani, na Jesenicah in v Celju.

Največji problem investicijskega oddelka ŽTP je vsekakor ureditev ljubljanskega železniškega vozlišča. Ta ureditev je potrebna že zaradi elektrifikacije proge Postojna—Ljubljana. Elektrifikacija je bila lani dokončana do Logatca. Letos pa

do letos začeli le s prvo fazo del pri reševanju tega problema — preselitev železniških objektov. Podvoz pa bodo zgradili predvidoma do 1961. leta. V naslednjem petletnem planu bi morala biti elektrificirana proga Postojna—Ljubljana—Zalog in proga Ljubljana—Jesenice. Na progi proti Jesenicam bodo še letos začeli z manjšimi pripravljalnimi deli.

Letos bo tudi dokončana proga Lupoglav—Raša in bo izročena prometu. Prav tako tudi

obsoleteljska proga od Kumrovcia do Stranja ter Grobeljnega.

Železniška podjetja so v petletnem obdobju pričela tudi z gradnjo stanovanjskih hiš, saj jim primanjkuje okoli 1800 stanovanj. Doslej so že zgradili 226 stanovanj, od tega samo lani 130. V gradnji imajo še 168 stanovanj, ki bodo še letos seljiva. V načrtu pa imajo gradnjo nadaljnjih 225 stanovanj. Veliko zanimanje med železniškimi delavci je tudi za združniško gradnjo stanovanj. Tako bodo v okviru stanovanjske zadrage zgradili okoli 80 stanovanj, pri čemer bodo nudila finančno pomoč vsa podjetja JZ.

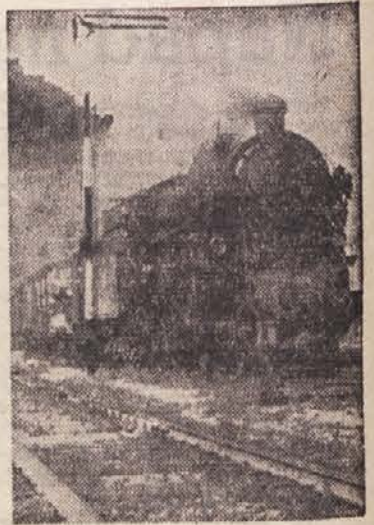
Istočasno z uvedbo podjetniškega poslovanja pa je bilo uvedeno tudi delavsko upravljanje z določenimi omejitvami v pristojnosti zaradi večstopenjskega sistema samoupravljanja.

Tako sodeluje v vseh enotah ŽTP v organih delavskega samoupravljanja okrog 32 % vsega osebja, kar predstavlja učinkovito šolo samostojnih proizvajalcev.

V organih delavskega upravljanja v vseh podjetjih, ki spadajo pod skupnostno Direkcijo JZ Ljubljana, kakor tudi v upravnem odboru Direkcije ter generalne direktije JZ v Beogradu pa sodeluje skupno 3498 delavcev ter uslužbencev, kar predstavlja 18,6 % od vsega železničarskega osebja.

Organi delavskega samoupravljanja so bili v teh petih letih voljeni štirikrat. Napredek v načinu in vsebini razprav v teh organih se vidi iz leta v leto, četudi dosedanje poslovanje zaradi neizvedene decentralizacije gospodarskih poslov še ne more biti zadovoljivo.

Pet let poslovanja podjetij JZ pod delavsko upravo lahko



v celoti označimo kot uspešno. Vendar pa je treba temu razvoju dati nadaljnji polet z nekaterimi reformami v poslovanju. Za ŽTP pred vsem naslednja:

- priznati je treba realno prodajno ceno prometno-transportnih uslug, priznati njeno spremembo v zvezi z dinamiko dela in zagotoviti pokritje preko tarifnih dohodkov in eventualnih dotacij,
- izvesti je treba čimprej organizacijo, prilagojeno dejanskim pogojem, v katerih mora ŽTP trenutno poslovati,
- izvesti čimprej gospodarsko decentralizacijo,
- okrepiti pomen ter pristojnost organov delavskega upravljanja in
- doseči zmanjšanje proizvodnih stroškov predvsem z doslednim varčevanjem na vseh delovnih mestih in z boljšim izkoriščanjem prevoznih kapacitet.

Da bo železničarski kolektiv izpolnil tudi svoje bodoče in zahtevnejše naloge, ki stojijo pred vsemi delovnimi ljudmi nove, socialistične domovine, nam jamči svetila in slavna tradicija naših železničarjev v času monarhistične Jugoslavije ter med NOB, kakor tudi njihov doprinos ter žrtve za svobodo vseh jugoslovanskih narodov.

ZDRAVSTVU NOVE MEDICINSKE APARATE

To nalogo je uspešno opravila »Elektromedicina«

Sodobno zdravstvo bi bilo brez modernih medicinskih aparatov in pripomočkov kot dojenček brez matere. Dandanašnji si že več ne moremo zamisljati bolnišnice brez rentgenskega aparata, da drugih najbolj potrebnih pripomočkov sodobne medicine sploh ne omenjamo. Doslej smo medicinske aparate večinoma uvažali iz inozemstva in zanje plačevali težke devizne dinarje. Zaradi tega je nastala prav občutna in nepopravljiva škoda, če se je kakšen dragocen medicinski aparat pokvaril, saj nismo imeli zanj nadomestnih delov, niti strokovnjakov, ki bi ga znali popraviti, oziroma takšne delavnice, kjer bi popravljali elektromedicinske aparate.

In vendar imamo v Jugoslaviji dve takšni podjetji, ki popravljata medicinske aparate in instrumente — celo več — že izdelujeta nekatere, tudi najzahtevnejše in dragocene.

- Eno takšnih podjetij imamo kar v Ljubljani, v Slomškovi ulici. To je podjetje »ELEKTROMEDICINA«, kjer izdelujejo in popravljajo elektromedicinske aparate in instrumente.

Podjetje »ELEKTROMEDICINA« se je razvilo iz servisne in remonte službe, ki je pričela z delom takoj po osvojitvi 1945. leta in v kateri so delali v začetku le trije strokovni delavci, ki so imeli poleg



Osciloteran 400 (UKV), aparat za visokofrekvenčno segrevanje

komaj za dobro aktovko orodja tudi ogromno volje in energije, da so lahko vztrajali na tako zahtevnem delovnem področju.

Začetne težave tega podjetja so bile videti skoraj nepremostljive, vendar je takratna servisna in remonta služba z vztrajnostjo ter marljivostjo prvih ljudi le utrla pot k večjemu razvoju delavnice in današnjemu podjetju »ELEKTROMEDICINA«, ki je postalo samostojno 1954. leta.

Danes zaposluje podjetje »ELEKTROMEDICINA«, ki ima 4 različne oddelke: rentgenskega, elektrotehniškega, kirurgo-mehaniškega in galvanskega, okoli 55 delavcev vseh strok, izčuje 10 vajencev, pri strokovnem delu so zaposleni poleg strokovnjakov tudi inženirji in tehniki.

Zaposleni delavci so povečini mlajši ljudje. Zlasti želi podjetje »ELEKTROMEDICINA« usposobiti za svoje potrebe čimveč vajencev, ki bodo nekoder morali stopiti na delovna mesta, ki jih danes zavzemajo strokovni mojstri.

Glavni namen in glavna dejavnost podjetja »ELEKTROMEDICINA« je še vedno servisna služba ter remont. Tako popravljajo vse medicinske in elektromedicinske aparate vključno z diagnostičnimi, terapevtskimi in zobnimi rentgenskimi aparati. Dalje popravljajo vse medicinske instrumente, elektronske in slušne aparate. V nadaljnji perspektivi pa je razširitev servisne službe na

teren in remont v lastnih delavnicah.

Poleg servisne službe in remonta pa izdeluje »ELEKTROMEDICINA« tudi razne medicinske aparate, ki smo jih prej morali sicer uvažati. Tako delajo v elektronskem oddelku razne aparature po naročilu, v elektromehaniškem prav tako, v rentgenskem razne aparate po naročilu, vendar upoštevajo pri tem specifične potrebe zdravstvenih ustanov in v mehaniškem oddelku izdelujejo razne dele za medicinske aparate, ki jih bi morali sicer uvažati, a jih lahko izdelamo sami doma iz domačih surovin. V kirurgo-mehaniškem oddelku popravljajo ter brusijo kirurgo-medicinske instrumente. Prav tako pri »ELEKTROMEDICINI« kromajo ter nikljajo vse vrste medicinskih in elektromedicinskih aparatov ter instrumentov, kakor tudi vse ostale kovinske predmete za široko potrošnjo.

Področje, do koder nudi svoje usluge podjetje »ELEKTROMEDICINA«, sega izven meja naše ožje domovine Slovenije. Tako dobivajo naročila tudi iz Istre, Dalmacije in večjega dela Hrvatske. V zadnjem času prihajajo naročila celo iz Srbije, razen tega pa delajo tudi za JLA.

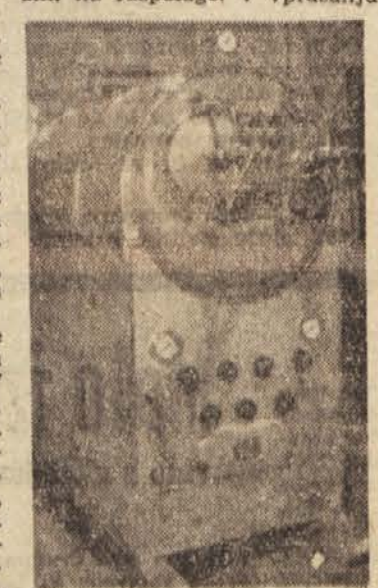
Neto realizacija proizvodnje je bila ocenjena leta 1956 na 36 milijonov dinarjev, leta 1957 na 60 milijonov dinarjev in leta 1958 na 74 milijonov dinarjev.

Razlogi za takšen dvig prometa so bili izredni zaradi ugodnih dobav materiala iz uvoza, ki so prioritetne važnosti za produkcijo zlasti v rentgenskem oddelku, dalje zaradi razmeroma nizke cene njihovim izdelkom in 6—15-mesečne garancijske dobe, saj njihova servisna služba popravi takoj vse okvare na aparatih, kamorkoli jo pokličejo. Nemajhno zaslug za dvig prometa pa ima tudi kvaliteta izdelkov podjetja »ELEKTROMEDICINA«, saj izdeluje vse aparate ter instrumente po najnovejših izsledkih moderne elektromedicine kljub primitivnosti strojev in prostorov, ki jim služijo v ta namen.

In tako smo se seznanili tudi že s težavami, s katerimi se bori podjetje »ELEKTROMEDICINA«. V prvi vrsti so to neprimerni prostori in deloma zastareli ter iztrošeni strojni park. Sedanjí prostori ne ustrezajo niti za obstoječi obseg dela, niti v higiensko-tehničnem pogledu. Njihovo delo je namreč pre-

pleteno z žarčenjem, varjenjem, uporabo nitro-lakov, olj ter ostalimi škodljivimi hlapi. Podjetje »ELEKTROMEDICINA« bi se zaradi tega moralo nujno preseliti v boljše prostore, ali pa bi mu bilo treba omogočiti po ugodnih pogojih najem ustreznih prostorov. Predvidena adaptacija sedanjih prostorov pa pride v poštev le v primeru, da se upoštevajo specifične potrebe podjetja in dodeli takšen dolgoročni kredit, ki ne bi ograjal rednega poslovanja in plač z visokim odplačevanjem anuitet.

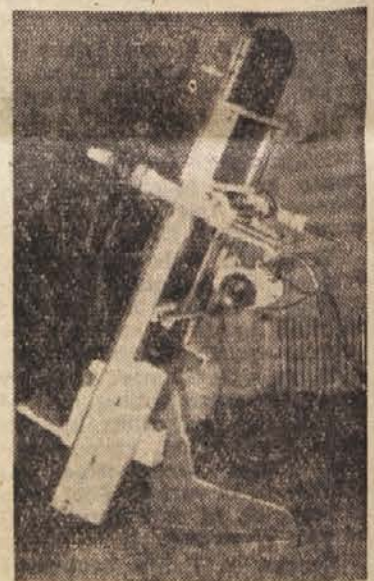
V dokončni fazi pri izdelovanju preciznejših aparatov so potrebni še vedno nekateri posamezni deli iz uvoza, za kar pa so potrebne devize in le-teh podjetje nima v dovoljni množini na razpolago. V vprašanju



Aparat za sterilizacijo in pranje pljuvalnikov »Sputex«

deviz sta podjetju priskočila doslej na pomoč republiška obrtna zbornica in republiški svet za zdravstvo. Za nemoten potek dela v produkciji, kakor tudi v servisni službi in remontu so potrebni posamezni deli iz uvoza — in vrednost le-teh dosega približno 20 % celotne vrednosti prometa podjetja »ELEKTROMEDICINA«.

Imajo pa težave tudi zaradi fluktuacije delovne sile, posebnost strokovnjakov, ki jim re morejo nuditi takšnih delovnih pogojev, kot bi bilo želeli. Tudi občutno pomanjkanje raznega materiala na tržišču, kar zahteva nujno kopičenje zalog v podjetju, da je možna ne-



4-ventilni rentgenski aparat

motena proizvodnja. Seveda pa takšen način kopičenja zalog znatno obremenjuje obratna sredstva, ki so postala zaradi vse večje proizvodnosti podjetja mnogo premajhna.

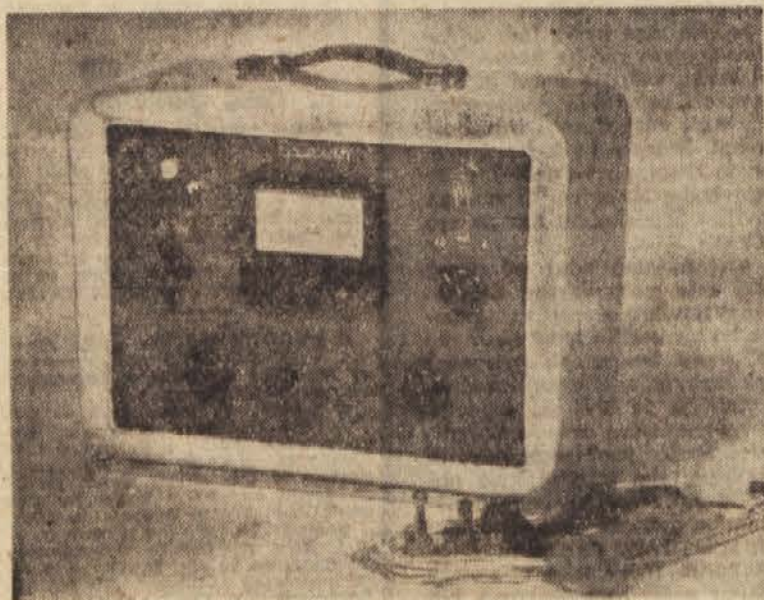
In na koncu imajo težave tudi zaradi zastarele mehanizacije v podjetju, ki bi jo bilo treba čimprej obnoviti in nadomestiti z novimi stroji ter napravami.

In kakšne so želje kolektiva v podjetju glede na obrazložene probleme? Vsekakor trdno upajo, da bodo naleteli na razumevajočo pomoč:

- pri iskanju oziroma dodelitvi primernih prostorov,
- pri nudenju dolgoročnega investicijskega kredita po ugodnih pogojih,
- pri deviznih sredstvih za servisno službo in remont, ker mora podjetje rezervne dele uvažati iz tujine,
- pri nakupu dragih merilnih instrumentov in najnovejših strojev za mehanizacijo,
- pri upoštevanju tarifnega pravilnika glede na specifičnost dela kot edine tovrstne stroje v republiki,
- pri nudenju zadostnih obratnih sredstev vse dotlej, dokler podjetje ne bi saniralo lastnih finančnih težkoč in odplačalo anuitet.

Ob taki pomoči se bo lahko podjetje »ELEKTROMEDICINA« razvilo v kvalitativno podjetje, ki bo nudilo našemu zdravstvu nemoteno vse usluge, po katerih je dan na dan večje povpraševanje in večja potreba.

TO STRAN SMO ODSTOPLI DIREKCIJI JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIC LJUBLJANA IN PODJETJU »ELEKTROMEDICINA«, LJUBLJANA



Galexan, elektronska aparatura za galvanski in eksponencialno impulzni tok

IZ MAJHNH PODJETIJ SO NAREDILI TOVARNO

Podjetje IBI (industrija bombažnih izdelkov) v Kranju je nastalo iz več majhnih nacionaliziranih podjetij z obrtnim načinom proizvodnje. Tak način dela se je ohranil še danes po nacionalizaciji. Posledica tega je bil razdrobljen in nevsklajen način proizvodnje, ki se je odvijal v neprimernih obratnih prostorih. Nizka in nekvadratna proizvodnja ter slabo vzdrževanje je itak izrabljenega strojnega parka je podjetju narokovalo, da nima več daljše življenjske dobe. Nastajalo je že vprašanje ali naj podjetje še obstane, ali naj preneha z delom in bi prostore porabili za druge namene.

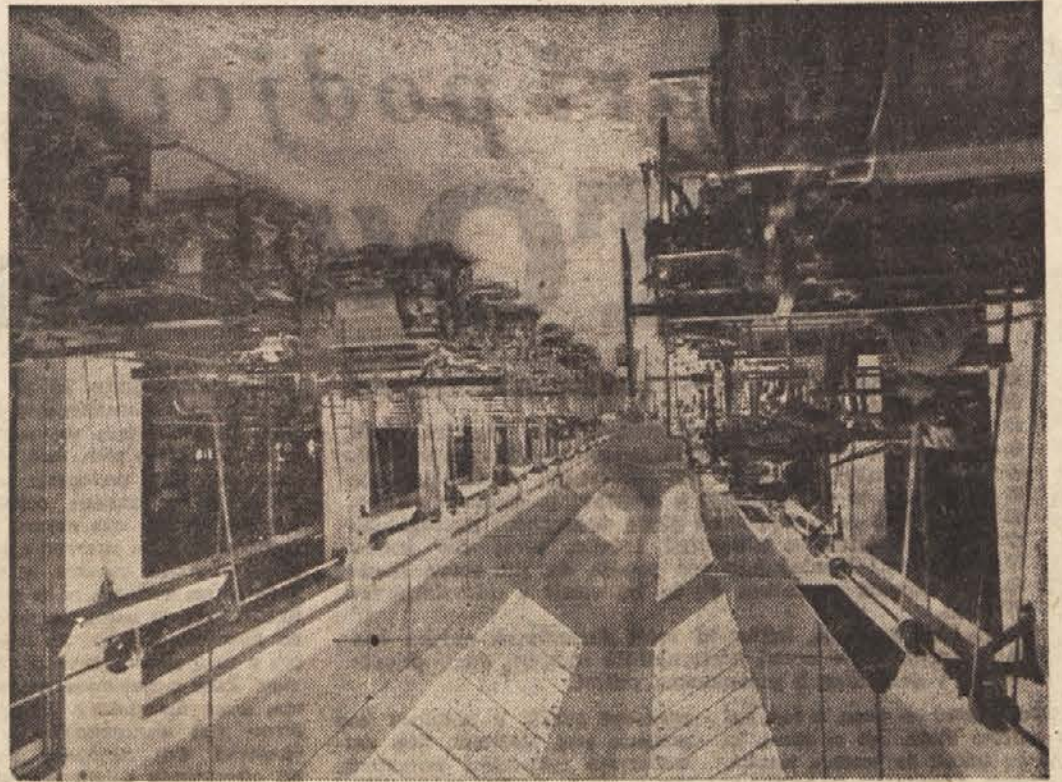
Leto 1955 pomeni prelomnico v razvoju in življenju kolektiva. Tedaj se je namreč celoten delovni kolektiv odločil, da bo namesto demontaže in popolne opustitve starih tovarniških zgradb, obdržal podjetje, ga preuredil in postavil trdnjše temelje za njegov razvoj in napredek proizvodnje. V lastni režiji z lastnimi sredstvi in s prostovoljnimi delom vsega delovnega kolektiva od delavcev do direktorja se je lotilo izgrajevati zanemarjeno in neurejeno podjetje. Zaposlili so tudi za 140 milijonov kredita. Prostor podjetja so hitro spreminjali svoje lice. Preuredili so prostore tkalnice, predilnice, barvarne, oplemenilnice, delavnice, sindikalne dvorane, kuhinje, skladišča, garaž in poslovnih prostorov. Iz majhnih neprimernih prostorov so nastale prenovljene, svetle in prostorne dvorane, v katerih so smotrno razporedili obstoječe stroje. Usposobili in montirali so tudi vse tkalske stroje, ki so pokvarjeni in neizkoriščeni ležali

pod lopami in drugje. Skratka ustvarili so pogoje za sodoben industrijski način proizvodnje z urejenimi tehnološkimi procesom. Vzporedno z obnovo podjetja so se večale tudi vrste kolektiva, ki je do danes narasel na 423 delavcev in delavk. V podjetju je zaposlenih dve tretjini žena in deklet. Najlepši dokaz uspeha podjetja se zrcali v številkah. V letu 1954 je bilo izdelanih 2.213.471 tek. m ali 100%, v letu 1958 pa že 4.576.121 tek. m, ali 198%. Plan za letošnje leto pa predvideva že 5.259.88. tek. m ali 227%. Celoten družbeni plan za letošnje leto predvideva 1 milijardo 597 milijonov dinarjev. Izdelki tega kolektiva so zelo iskani, ne samo pri nas, temveč tudi po številnih evropskih in drugih državah, zlasti kvalitetni Jacquard gradni za žimnice.

Kolektiv pa z dosedanjim delom še ni zadovoljen. Podjetje ima namreč poleg tkalnice in obratov, ki so vezani nanjo tudi lastno predilnico. Njena dosedanja zmogljivost je 1192 vreten, ali 200 ton preje letno. Ta nizka proizvodnja pa povzroča nesorazmerje s tkalnico, ker mora podjetje več kot 2 tretjini svojih potreb prejeti kriti z nakupom v drugih predilnicah. Odvisnost od tega nakupa pa povzroča čestokrat velike težave. Podjetje je že izdelalo načrte za rekonstrukcijo predilnice. Po tem načrtu predvidevajo razširitev sedanje predilnice tako, da bodo na sedanjem posloju dvignili še eno nadstropje. Skupno število vreten bo tako naraslo na 4500 vreten. Z izvršitvijo rekonstrukcije predilnice se bo uresničila večletna želja delovnega kolektiva po neodvisnosti in posta-

vitvi na trdnjše gospodarske temelje. Zanimivo je omeniti, da je kolektiv tudi pri tej zadnji gradnji sklenil, pomagati s prostovoljnimi delom.

Vzporedno s to gradnjo pa kolektiv ni zanemarjal vprašanja družbenega standarda svojega kolektiva. Ze skoro leto dni v podjetju posluje menza. Poskrbeli so tudi za zdravstveno zaščito, prosvetno in kulturno razvedrilo svojega članstva. Kolektiv si je kupil stavbo v Strunjanu, ki jo sedaj preureja v počitniški dom. Naj omenimo, da je podjetje že lani pričelo graditi tudi stanovanja za svoje delavce in uslužbenke, ki bodo že letos vseljiva.



Novi prostori tkalnice so svetli in prostrani, tako da se delavke in delavci dobro počutijo med delovnim časom

»MLINAR« podjetje za oskrbo mlinske industrije

Od postaje v Ljubljani nas pot zanese po ulici Moše Pijada (bivša Kolodvorska ulica) mimo novozgrajene moderne poslovne in stanovanjske hiše, ki se drži poslopja Radia-televizije Ljubljana. V priložnosti te stavbe ima svoj lokal in poslovne prostore podjetje za oskrbo mlinske in delno živilske industrije, ki si je nadelo ime »Mlinar«. Trgovina je urejena po sodobnih arhitektonskih načelih in je v ponosu temu delu Ljubljane. Za trgovino pa so poslovnih prostorov, ki pa bodo spričo nenehne rasti podjetja v nekaj letih pretesni. Pa kakor si je kolektiv podjetja pomagal še iz večjih težav, si bo pomagal tudi iz te.

Podjetje »Mlinar« je bilo

ustanovljeno leta 1952 z namenom, da oskrbuje našo mlinsko industrijo z reprodukcijskim materialom in novimi stroji. Ustanovitev takega specializiranega podjetja je narekovala rekonstrukcija naše mlinske industrije, ki je bila v sila kritičnem stanju. Pred vojno je bilo v Sloveniji le nekaj valjnih mlinov z majhnimi kapacitetami. Se ti pa so bili sila zastareli. Po vojni pa smo pričeli vlagati v mlinsko industrijo znatna sredstva. Mline je bilo treba rekonstruirati ter povečati njih zmogljivosti. Gradili smo silose za žito. Se danes ni dokončana rekonstrukcija. Vedno so potrebne nove izboljšave.

Z razvojem našega mlinarstva in z razvojem obratov za predelavo mlevskih izdelkov je rastle tudi podjetje »Mlinar«. Njegov promet se je stalno dvigal in njih dejavnost se je širila. Od prodaje nadomestnih delov za mlinske stroje, raznih mrež in sit so razširili svoj delokrog na mlinske stroje, na birojske usluge itd. Danes se lahko mlinska in predelovalna podjetja obrnejo na »Mlinarja« in pri njem naroče vse potrebno za razširitev ali rekonstrukcijo mlina, za zgraditev nove pekarnice, za najrazličnejše transportne naprave, specialne tehtnice za žito, merilne instrumente itd.

Sprva je podjetje delovalo samo v okviru Slovenije. Sedaj pa dobivajo naročila iz vse države. Posebno radi se obračajo na njih podjetja iz Makedonije. Sedaj so prevzeli gradnjo večjih modernih peči za peko kruha-peciva.

Najlepše pa si predočimo rast podjetja in trud devetletnega kolektiva s prometom, ki so ga dosegli v teh sedmih letih svojega obstoja.

leta 1953 ... 22 milijonov
leta 1954 ... 48 milijonov
leta 1955 ... 86 milijonov

leta 1956 ... 128 milijonov
leta 1957 ... 150 milijonov
leta 1958 ... 175 milijonov
Ker pa se je sedaj združila mlinska, testeninska in pekar-

ska industrija v živilske kombinata, se je tudi podjetje »Mlinar« moralo prilagoditi tej reorganizaciji in povečati svoj delokrog.



Moderno urejen lokal podjetja »Mlinar«

»PRERAD« VELETRGOVINA NA VELIKO IN MALO PORTOROŽ 14 let uspešnega dela

Ze leta 1945, kmalu po osvoboditvi, je bil v Pivki (takrat Sempeter na Krasu) ustanovljen »PRERAD« — Prehranjevalni urad za Slovensko Primorje. V skrajno neugodnih in težkih pogojih je »PRERAD« prevzel nalogo oskrbovanja prebivalstva Slovenskega Primorja z najosnovnejšimi živilskimi potrebščinami — živil, tekstilijami, obutvijo in lesom. Čeprav je »PRERAD« začel poslovati dobesedno s praznimi rokami, je prvi dve leti po osvoboditvi uspešno opravljal nalogo preskrbovalca prebivalstva.

Leta 1947 je »PRERAD« opustil nekatere dejavnosti in se preselil v Koper. Po dveh letih delovanja v Kopru se je preselil v Portorož na polotok Seča, kjer ima še danes skladišča in poslovne prostore v posloju nekdanjega skladišča soli.

Podjetje postopoma opušta grosistično dejavnost in prehaja na razširitev maloprodajne mreže. Razen grosističnega skladišča na polotoku Seča ima podjetje še

19 trgovin v Piranu in okolici. Te trgovine je podjetje prevzelo od bivših podjetij in kmetijskih zadrug. Kolektiv podjetja si prizadeva, da bi te trgovine — ob prevzemu so bile pomanjkljivo in slabo opremljene — kar najbolj sodobno uredil. Mnoge je že opremil in bi tudi ostale, če bi imel sredstva. Prav bi bilo, da bi prizadevnemu kolektivu — v okviru možnosti — nudili pomoč tudi odgovorni pri okraju in občin.

Kolektiv se vsa leta bori z velikimi težavami. Med prvimi je oddaljenost od železniške postaje — 50 km — dalje neprimerna lokacija skladišča in prav do zadnjih dni tudi prevozni park. Kljub tem težavam pa je podjetje vsa leta aktivno, čeprav ima težave v finančnem poslovanju, ki pa jih ni zakrivilo samo. Te izhajajo iz tega, ker nekatera podjetja, ki imajo do »Prerada« obveznosti in so prešla v likvidacijo že leta 1954, teh obveznosti še niso poravnala. Da bi te težave čimprej premostil, je kolektiv pokazal zgled požrtvovalnosti in delovne zavesti s tem, da se je odrekel vsem prejemkom nad tarifnim pravilnikom od 1. januarja 1958 dalje.

S pridnostjo in vztrajnostjo si je kolektiv v večini pridobil strokovno kvalifikacijo. Upravni odbor in delavski svet sprti rešujeta vsa nastala vprašanja in iščeta načinov, kako bi ustrezno izboljšala poslovanje.

Sindikalna podružnica podjetja je v podastitev 40-letnice KPJ prejela obvezo, da bo pri delovnih akcijah prispevala večje število prostovoljnih ur. Zasluge tega dela bo šel v fond za postavitve spomenik padlim borcem občine Piran.

To stran smo odstopili Industriji bombažnih izdelkov, Kranj; podjetju za oskrbo mlinske industrije »Mlinar«, Ljubljana; veletrgovini »Prerad«, Portorož; podjetju »Slovenija sadje«, Ljubljana; in podjetju »Slovenija-živilnopromet«, Ljubljana.

Tretje mesto v izvozu sadja in zelenjave

Vsako leto večje površine pomlajenega sadnega drevja in nove plantaže breskev, črnega ribeza, malin, jagod, jabolk in hrušk nudijo istovrstno povečano možnost izvoza raznih vrst sadja.

Iz Slovenije je možno letno izvoziti, a ne da bi okrnili potrebnih količin sadja za notranjo potrošnjo, več kot 1800 ton češenj, 300 ton jagod, 200 ton črnega ribeza, 500 ton malin, 1000 ton marelic, 500 ton breskev, 1500 ton borovnic, 500 ton grozdja, 1500 ton sliv, 1500 ton hrušk in 5-10 tisoč ton jabolk. Izvoz zelenjave lahko predstavlja prav tako lepe količine. Cenjena je zlasti zgodnja zelenjava iz ko-

prskega in goriškega okraja. V nekaterih letih predstavljajo tržni viški tolike količine, da je možno izvoziti več kot 1000 ton graha, 800 ton fižola v stročju, 1500 ton paradiznika, 1500 ton zgodnjega krompirja in več kot 1000 ton razne druge zelenjave. Predelano sadje v obliki sadnih pulp in sokov, zmrznjeno sadje in sušeno povrtno izvažamo letno okoli 2000 ton.

V okviru navedenih možnosti izvoza sadja in zelenjave iz Slovenije je vloga podjetja »Slovenija Sadje« vsako leto pomembnejša. Podjetje, ki je v lanskem letu izvozilo več kot 2/3 vseh za izvoz sposobnih tržnih viškov razen drugih izvoznikov v Sloveniji, sodeluje pri izvozu sadja in zelenjave iz drugih področij dr-

žave. »Slovenija Sadje« ima 140 redno zaposlenih, a v mesecu maju, junije in juliju jih zaposli v svojih skladiščih v Mariboru, Volčji dragi, Kanalu in v Hladilnici v Zalogu tudi do 800, in to največ žena. Podjetje je zasedlo lani med velikim številom jugoslovanskih izvoznih podjetij tretje mesto. S tem je kolektiv, premagujoč vse težave, katerih je polno pri izvozu svežega sadja in zelenjave, dal skupnosti lep prispevek.

Podjetje »Slovenija Sadje« želi še tesnejšega sodelovanja s proizvajalci, kmetijskimi združenji in zadrugami poslovnimi zvezami, da bi mogli letos in v bodoče izvoz sadja in zelenjave iz Slovenije dvigniti količinsko in posebno še kakovostno.

»SLOVENIJA-ŽIVINOPROMET« pomemben izvoznik

Po zaslugi našega političnega vodstva je blagovna izmenjava s tujino zavzemala po osvoboditvi vedno večji obseg, kajti industrializacija dežele in mehanizacija kmetijstva sta zahtevali poživitev mednarodne blagovne izmenjave blaga. Da pa bi se zajeli čim več razpoložljivih tržnih viškov, so decentralizirali izvoz in ustanovili vrsto specializiranih podjetij za zunanjo trgovino.

Tako je bilo leta 1950 ustanovljeno tudi specializirano izvozno podjetje za izvoz živine in živalskih proizvodov Slovenija-Živilnopromet v Ljubljani, ki je kot prvo podjetje te vrste v Sloveniji uspešno izvažalo živino, meso in mesne izdelke.

Od 1950. leta dalje je podjetje ustvarilo tesne stike z domačimi proizvajalci to je s kmetijskimi združenji in kmetijskimi posestvi ter si je z letnimi pogodbami zagotovilo potrebne količine blaga za izvoz. Taka kooperacija pa se ni razvila samo pri nakupu živega blaga, ampak tudi pri nakupu mesa in mesnih izdelkov. Podjetje ima vrsto pogodb z različnimi tovarnami mesnih izdelkov v Sloveniji, ki pri-



pravljajo za izvoz potrebne količine mesa, mesnih izdelkov in mesnih konzerv.

S tovarno mesnih izdelkov v Murski Soboti je sklenjen dogovor o pripravi specialnega artikla »bekona«, ki se izvažajo v Anglijo ter dogovor o pripravi mesa za izvoz v razne države. Prav tako dobavljajo meso in mesne izdelke Tovarna mesnih izdelkov Maribor, podjetje »Rog« Maribor, »Mesarija« Skofja Loka, Tovarna konzerv Ljubljana-Vič in drugi. V kooperaciji s »Črevarno« v Ljubljani pa izvažajo presečke raznih črev in več držav.

S svojo organizacijo odkupa, z lastnim pitanjem živine in v kooperaciji s kmetijskimi združenji in posestvi ter s tovarnami mesnih izdelkov bo delovni kolektiv podjetja tudi v bodoče z vsemi silami stremel za zajetje razpoložljivih tržnih viškov in njih plasman v tujino. Tako želi prispevati k izravnanju naše zunanjetrgovinske bilance, ki bo utrdila nadaljnji razvoj socialističnega gospodarstva pri nas in zboljšala življenje naših delovnih ljudi.

Obisk pri podjetju »ŽITO« v Ljubljani

- Obiskali smo podjetje »Žito« v Ljubljani, ki ima svoj sedež v ulici Moše Pijade.
- Najprej smo se sporazumeli glede imena. Vseh različnih »Žito-mok«, »Mok«, »Mlinskih industrij«, »Žitofondov« itd. ni več. Obstaja za južni del Slovenije, izvzema dele Primorske, le eno podjetje z enostavnim imenom »Žito«.
- Potem smo se sporazumeli glede dejavnosti: pooblaščenemu podjetju z žitom in mlevskimi izdelki, torej eno izmed podjetij, ki izpolnjuje vse pogoje, da jim more skupnost zaupati predelavo žit in trgovanje z mlevskimi izdelki.
- Po tem kratkem, lahko bi rekli formalnem obisku nas je vodila pot v nekaj proizvodnih obratov, pa v skladišča, v delavnice, k prevoznemu parku.

Pravzaprav ne vemo, o čem naj bi najprej pisali. Ali o elanu, ki smo ga srečali na vsakem koraku, o zavesti, da ne gre le za delovno mesto posrednika, temveč da gre za izpolnjevanje nalog v službi stroke, od katere je odvisna pravilna preskrba prebivalstva z mlevskimi izdelki.

Dejavnost podjetja »ŽITO« se pravzaprav deli v dve veji, ki se tesno izpolnjujeta: v trgovinsko in v tehnično. Osnova je vsekakor na tehničnem sektorju, saj je podjetje »ŽITO« prvenstveno industrijsko podjetje. V svojem sklopu združuje 13 mlinov z večjo in manjšo kapaciteto, od pet ton dnevno predelane pšenice pa do dnevnih treh vagonov.

Podjetje je nastalo sredi lanskega leta z združitvijo prejšnjih 4 podjetij na tem teritoriju. Čeprav

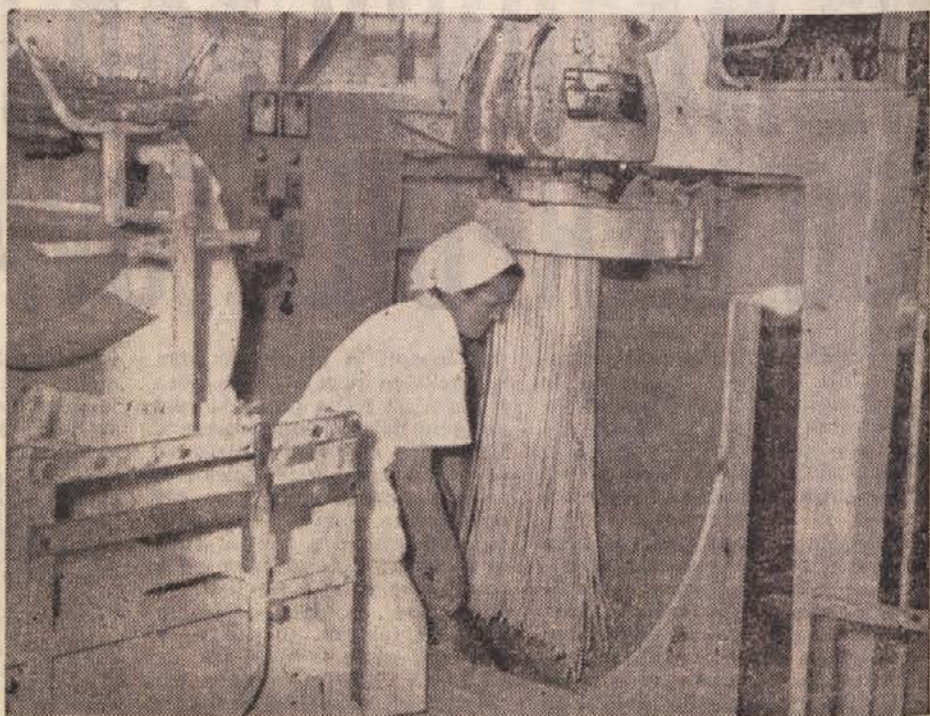
predelani partiji. V Ljubljani ima podjetje svoj centralni, tudi najmoderneje opremljeni laboratorij, potem pa še tri manjše, nekoliko skromnejše, ki so po posrednih proizvodnih bazenih, ki pa so vendar tehnično tako opremljeni, da so dorasli vsem nalogam, ki jih postavlja pred njih mlinska industrija. Centralni laboratorij, ki najprej prerašča s časom iz kontrolnega laboratorija v skoro bi rekli znanstveni laboratorij, tudi že prehaja na to, da bo dajal recepturo za uporabo raznih vrst moka.

Drugi faktor, ki se ravno tako kontrolira, je vsebina vlage v moki, ki po predpisih ne sme presegati 14%.

Lepek v moki, to je smov, ki vpliva na peclinost moka, se tudi kontrolira, vendar njegova vsebina ni odvisna od mlinarjev, temveč od surovine, ki gre med mlinske valjčke. Ali je moka mehka ali

ni. Podjetje »ŽITO« se je takoj spravilo na modernizacijo te dejavnosti in koncentrirala vso proizvodnjo v Kotnikovi ulici, med tem ko obrat na Viču postopoma opušta in ga bo v kratkem popolnoma opustilo. Tudi v tem obratu, ki ga podjetje še dalje imenuje z menda že 50 let starim imenom, ki je postalo pojem kvalitete in se imenuje PEKATETE, je borba za prvovrstno kakovost izredna. Za laika, ki gre v to tovarno radoveden, da bo videl, kako v makarone vrtajo luknje, skoro nepojmljiva. Zajeli smo polno pest zlatorumenih polžkov, opazovali dve rutinirani delavki pri odzemanju dolgih spagetov iz stroja, opazovali spretna dekleta pri zvijanju tankih fidelinov, obstali pri delavcu, ki je strokovnjaško nadziral in urejal sušenje in malo težje zadihali v vročem zraku v dvorani z ogromnimi sušilniki. Proizvodni stroji uravnavajo tempo produkcije, ki gre, čeprav ne mehnično, pa vendar po nekem nevidnem tekočem traku vse od zgetnega testa pa do zlatorumenih, lično pakiranih testenin, ki so znane ljubljanske »JAJNINE«.

Zlatorumeni makaroni so spolzeli iz stroja



Ne bi bili popolni, če bi se zdaj, v času sprejemanja novih tarifnih pravilnikov ne bili pozanimali tudi za to vprašanje. Zasužek bo tak, kakor si ga bo vsakdo sam krojil. Vsa mesta v proizvodnji so po določilih osnutka pravilnika normirana. V osnutku pravilnika o normah so tudi določila o odditkih, če kvaliteta ne bi bila taka, kakršna mora biti. Norme so postavljene na tehnično zmogljivost strojev, pri tem pa vzpodbudne za ti-

stega, ki bo pokazal večjo produktivnost.

Ko smo vprašali za kadre, smo zopet dobili odgovor, ki nam je pokazal, da so vse misli podjetja usmerjene naprej, v bodočnost. Ne skrbi jih, kaj je sedaj, a sedaj je vprašanje kadra zadovoljivo rešeno. Skrbi jih bodočnost — ali jih pa ne skrbi, ker so tudi za to že poskrbeli: štipendirajo visokošolske, štipendirajo dijake na mlinarski srednji šoli, sprejemajo vajence,

da ne bodo čez leta brez kadra, dobre vajence pošiljajo, ko jim je potekla učna doba, še naprej v šole, da si zagotovijo tudi za bodočnost dober srednji in višji kader.

Poslovili smo se od kolektiva, ki je raztresen po mlinih, po skladiščih, po testeninskih obratih, po delavnicah, po pisarnah, vse od Triglava pa tja do Krasa in do Krke, močan kot celota, saj šteje več kot 400 članov.

Predelava lesa in obrtništvo

sta odločilnega pomena za trajno zaposlitev delavcev v občini Radlje ob Dravi

Področje občine ob Dravi je stisnjeno med dva planinska grebena, Pohorje in Kozjak, kjer je zelo malo ravninskega sveta za poljedelsko obdelavo. V kmetijstvu so najugodnejši pogoji za živinorejo, blizu Radelj pa se uveljavlja tudi hmelj, ki ga je začelo gojiti kmetijsko gospodarstvo. Za tamkajšnje prebivalce so največje bogastvo gozdovi, ker dajejo največ dohodkov lastnikom in zaposlitev delavcem, ki spravljajo les iz gozdov ali ga predelujejo. Največji družbeni bruto proizvod pa ustvarjata hidroelektrarna, katerima se bo kmalu pridružila še ena v Ožbaldu.

Radljska občina bo letos ustvarila — kakor določa občinski družbeni plan — več kot pet in pol milijarde din družbenega bruto produkta in se bo le-ta povečal od lanskega za 8,7%. Vrednost proizvodnje kmetijstva, obrti in gradbeništva se bo predvidoma povečala za 22%, industrijska proizvodnja pa bo rahlo nazadovala, in sicer za 1%. Nazadovanje predvidevajo le v proizvodnji električne energije, ki je močno odvisna od vremenskih razmer, od dravskega vodostaja, in manj od zaposlenih ljudi. Vzlic temu prevladuje v vrednosti proizvodnje električne energije, ker se bo z novo hidroelektrarno v Ožbaldu v prihodnjih letih še povečala.

Hidroelektrarne niso tako velikega pomena za občinsko področje, kot za širšo skupnost, ki prejema iz njih energijo za pogon strojev in gospodinjstva. Zato si želijo ljudje več takšne industrije, ki bi zaposlila znatno več delavcev kot hidroelektrarne, ki jih rabijo le po nekaj 10, in še tiste večinoma strokovnjake. Ostala industrija je v radljski občini premalo zastopana, čeprav so pre-

travništvo naj bi se število zaposlenih ljudi v tej dejavnosti celo zmanjšalo, da bi se bolj povečala storilnost. Tako nastal presežek ljudi v kmetijstvu nameravajo zaposliti v obrtništvu, gostinstvu in trgovini, ki imajo ugodne pogoje za razvoj in bodo morale izkoristiti vse zmogljivosti ter jih celo razširiti.

Letošnja proizvodnja obrtnih obratov se bo po občinskem družbenem planu povečala za 22%. S tem še ne bodo izrabljene vse možnosti. Obrt ne bodo razvijali samo v smeri zadovoljitve potreb domačega prebivalstva, temveč tudi za proizvodnjo potrošnega blaga, ki ga bodo prodajali v druge kraje. Precej se trudijo, da bi ustanovili usnjarski obrat, ki so ga zaprli takoj po osvojitvi stroje, pa odpeljali. Za tak obrat imajo namreč strokovni kader.

Turizem nameravajo obnoviti predvsem v Ribnici na Pohorju, Muti in Radljah, pa tudi drugod, saj so skoraj po vsej občini ugodni naravni pogoji. Urediti bo treba, nekatere pa tudi zgraditi sobe za tuje in gostinske lokale. Prednost dajejo stanovanja in družine, bilo pa

pravili več drugih cest. Stanovanja bodo zgradili za prosvetne delavce v Radljah in Muti, v Vuzenici pa tudi za zdravstvene delavce. V Josipdolu bodo uredili stanovanjske hiše, v Podvelki pa sezidali stanovanjski blok. Letos bodo dobili nova stanovanja strokovni delavci v gozdarstvu.

Iz sklada za kreditiranje stanovanjskih hiš bodo porabili za gradnjo stanovanj 78 milijonov din, 21 milijonov pa so namenili za šole in komunalne ob-

javili več drugih cest. Stanovanja bodo zgradili za prosvetne delavce v Radljah in Muti, v Vuzenici pa tudi za zdravstvene delavce. V Josipdolu bodo uredili stanovanjske hiše, v Podvelki pa sezidali stanovanjski blok. Letos bodo dobili nova stanovanja strokovni delavci v gozdarstvu.

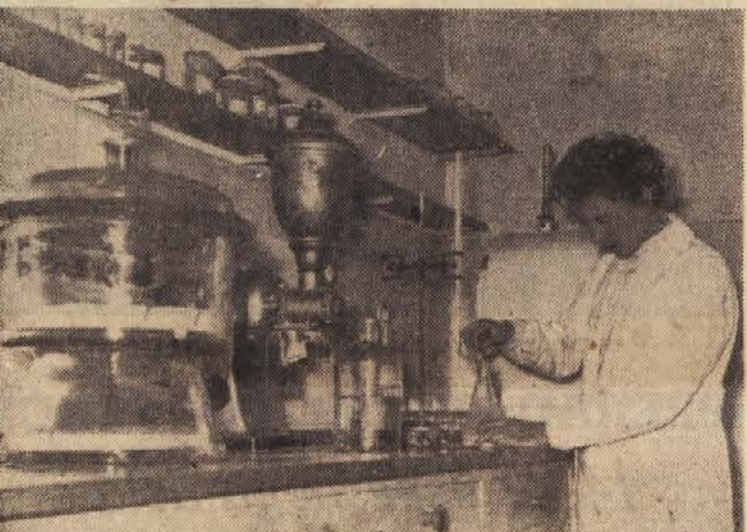
Iz sklada za kreditiranje stanovanjskih hiš bodo porabili za gradnjo stanovanj 78 milijonov din, 21 milijonov pa so namenili za šole in komunalne ob-

Ob 40. obletnici ustanovitve KPJ in 1. maju — prazniku dela želijo vsem delovnim ljudem naše domovine, predvsem pa svojim članom in poslovnim tovarišem mnogo uspehov v njihovem delu:

- Občinski ljudski odbor
- Občinski komite Zveze komunistov
- Občinski odbor Socialistične zveze
- Občinski sindikalni svet
- Občinski odbor Zveze borcev
- Občinski odbor Zveze vojaških vojnih invalidov
- Občinski komite Ljudske mladine
- Rdeči križ

vsi v Radljah ob Dravi

- Tovarna poljedelskega orodja in livarna Muta
- Tovarna lesovine in lepenke Podvelka
- Granitna industrija Josipdol
- Hidroelektrarna Vuzenica in Vuhred
- Podjetje »Tehnogradnje« v Vuzenici in Ožbaldu
- Splošno gradbeno podjetje »Konstruktor« v Radljah ob Dravi
- Lesno industrijski obrati v Vuhredu, Vuzenici in Podvelki
- in vse kmetijske zadruge v občini.



Centralni laboratorij v Ljubljani

je vsako od teh podjetij sicer skrbelo za to, da je mlina tu in tam rekonstruiralo in moderniziralo, se pa da opaziti pravi razmah v tej dejavnosti šele v novem podjetju, ki sredstva sicer po malem zbira, vlaga pa velike vsote v modernizacijo mlinov. Pri podjetju »ŽITO« vedo, kakšen mora biti končni produkt. Zato pa tudi vedo, da bodo mogli edino modernizirani mlini, opremljeni z vsemi mogočimi stroji od »pralnice sita« dalje, dati tako blago, ki je »spodobno za trg«. Ob uradno določenih cenah večine mlevskih izdelkov je to velik napor.

Skoro bi bili pozabili napisati, da so vsi mlini valjčni mlini, da o kamnih, brez katerih si marsikdo mlina ne more predstavljati, sploh ni več govora.

Za predelavo pšenice, to je za količine posrednih vrst moka, ki jih mlin mora proizvesti, veljajo strogi zvezni predpisi, na drugi strani pa, kakor izgleda, tudi stroga ekonomska računica, saj smo mimogrede ujeli zanimiv strokovni razgovor, ko so odgovorni ljudje računali, koliko bi podjetje izgubilo, če mlin ne bi dal končnih produktov v taki sestavi, kot se od njega zahteva.

Prišli smo drugje v sredo razgovora o pepelu, vlagi in lepku. Pogovor je tekel o kvaliteti moka. Izvedeli smo, da danes pravzaprav ne poznamo več belih mok in črnih mok, da danes ni več mlinar in drugih mok z oznakami, ki so si jih svoječasno, v času, ko mlinarstvo še ni bilo postavljeno na znanstveno podlago kot industrija, ampak je bilo več ali manj le obrt obrečnih ali obpotočnih prebivalcev, zmišljali, da bi prodali svojo moko pod čimbolj zvenečimi naslovi, ki kupcu niso nikdar povedali, kaj je pravzaprav kupil. Danes se vrsta moka označuje s številkami, ki pomenijo, koliko tisočink odstotka je v moki pepela, to je zaostanek negorljive celuloze, ki jih ugotovijo v laboratoriju pri sežiganju moka. Te številke, zapisane v jugoslovanskih standardih, ki odražajo poleg kvalitete tudi označbo moka, so 400, 600, 1000 in 1100. Standardi dovoljujejo gotova odstopenja, tako na primer pri moki tip 400 odstopenje do 430. Seveda je kvaliteto treba kontrolirati in tako smo dospeli do laboratorijev, ki stalno in sproti ugotavljajo kvaliteto moka v vsaki

ostru, je odvisno od tega, s kakšnimi valjčki se moka ob koncu predela.

Končno se nam je kot laikom zdelo, da mora biti mlinar res dober računar, če hoče iz surovine, za katero pozna razen provenienca in tako zvane hektolitrne teže, še količino lepka in škroba in količino celuloze v celotnem zrnu, proizvesti moko odrejenega tipa. Ko smo govorili z mlinarji, predvsem z obratovodji v nekaterih mlinih, smo videli, da svojo stroko dobro poznajo, da znajo že v naprej določiti končni produkt in, da jim je laboratorijska analiza moka pravzaprav le še potrdilo tega, kar oni že vedo, da so proizvedli.

Ce ostanemo pri žitu in naprej določiti končni produkt in, da jim je laboratorijska analiza moka pravzaprav le še potrdilo tega, kar oni že vedo, da so proizvedli. Ce ostanemo pri žitu in naprej določiti končni produkt in, da jim je laboratorijska analiza moka pravzaprav le še potrdilo tega, kar oni že vedo, da so proizvedli. Ce ostanemo pri žitu in naprej določiti končni produkt in, da jim je laboratorijska analiza moka pravzaprav le še potrdilo tega, kar oni že vedo, da so proizvedli.

Podjetje »ŽITO« ima seveda v svojem sklopu še skladišča za surovino in za moko, ki ne sme »stopa« iz mlina k potrošniku, ampak se mora vlečati, predno je sposobna za prehrano.

Za prevoz surovine in mok ima podjetje izredno močan prevoznik. Ima tudi še svoje delavnice, čistilnice, šivalnice vseh in sploh vse dejavnosti, ki spadajo v tako veliko podjetje.

Ob letošnjem Novem letu se je podjetje »ŽITO« pripojilo tudi še bivša tovarna testenin v Ljublja-



Radlje ob Dravi

cejšnje možnosti za razvoj lesno predelovalnih obratov. Med pomembnejšimi podjetji so Tovarna lesovine in lepenke v Podvelki ter železarna v Muti, ki bosta letos izvedli rekonstrukcijo obratov, in granitno podjetje v Josipdolu, ki bo letos z novimi izdelki močno povečalo proizvodnjo.

Kmetijstvo nima velikih možnosti razvoja in zaposlitve prirastka prebivalcev. Nasprotno — z mehanizacijo kmetijstva in preusmerjanjem na živinorejo ter z njo povezano pašništvo in

vill tudi vodovod. Razvit turizem bo prinašal precej dohodkov občini in prebivalstvu. Razvijajo ga v sodelovanju s sosednjima občinama v Dravogradu in Slovenjem Gradcu, da zajamejo zahodno Pohorje kot celoto.

Za zaposlitev presežka delavcev — ki se bo pojavil v prihodnjih letih ko bo hidroelektrarna Ožbald zgrajena — je posebno pomembna lesna predelovalna industrija, ki je vzlic velikim gozdovom, bogatim na lesu, slabo in nesmotno razvi-

bi tudi negospodarsko, če bi morali za takšne družine graditi stanovanja v krajih nove zaposlitve. Zaradi tega na občini mnogo razmišljajo o tem, kako ustvariti za takšne delavce nova delovna mesta.

V občini Radlje skrbijo tudi za komunalno dejavnost in za stanovanja javnih delavcev. Letos bodo zgradili vodovod na Kapli, popravili pa v Ribnici in Josipdolu. Naredili bodo kamionsko cesto Hrastnik—Urbanec—Razpotje, za katero je določenih skoraj 10 milijonov din in po-

jekte. V primerjavi z nekaterimi občinami bodo porabili mnogo sredstev za šole. To pa je nujno, kajti dokončati morajo tista poslopja, ki jih je pred leti začel graditi z lastnimi sredstvi okrajni ljudski odbor, poredne pa je skrb za dokončano ureditev bila prenesena na občino.

Omeniti je treba tudi podporo delovnih kolektivov, ki pri marsikateri stvari priskočijo na pomoč. Tako je delovni kolektiv Elektrarne Vuzenica obljubil da bo letos prispeval za ureditev knjižnice in čitalnice kar tri in pol milijona din.

To stran smo odstopili podjetju »Žito« v Ljubljani, in občinskemu ljudskemu odboru, odborom množičnih organizacij ter podjetjem in kmetijskim zadruham občine Radlje ob Dravi.

Dnevnik DELO bo izhajal vse dni v tednu

DNEVNE NOVICE

Obvestilo

Uprava za ceste LRS, Ljubljana, sporoča, da bo v skladu z Drž. sekretariatom za notranje zadeve LRS cestni odsek I/10 Prevoje-Trojane-Ločica zaprt za ves javni promet od dne 22. aprila do nadaljnjega, predvidoma do 30. septembra 1959.

GLEDALISCA

Torek, 21. aprila ob 19.30: Shakespearspe: »Kralj Henrik V.« Abonma B. (Preostale vstopnice so v prodaji).

MATKO ŠTEFIN

Pogreb nepozabnega, draga nam pokojnika bo v sredo, 22. aprila 1959 ob 16.30 iz Andrejeve mrliške vešice na Zalah.

Ob ZAKLUČKU

Ko sta prišla do hiše, kjer je bil njun tokratni plen Miss Olive Chambers, je bil Stacpoole Brianu že povedal, kar je zvedel o Gudgeonu, a ga je zaprisegel, da bo molčal Natanko mu je povedal, kako se je on, Brian, ravno zabaval z Mrs. Dickinsonovo o zdravilnih proti bronhitisu, ko je Charley izdihnil.

OPERA

Torek, 21. aprila ob 19.30: Verdi: »Aida«. Abonma red D. (Vstopnice tudi v prodaji).



MESTNO GLEDALISCE

Torek, 21. aprila ob 17 in 20: Torkar: »Delirij«. - Gostovanje v Novem mestu.

ZAGREB

Prodajalna »Jugoton«, Ljubljana, Copova 30

VESTI IZ KRANJA

KINO »STORŽIC«: ob 18. in 20 jugoslovanski film »Skozi veševje nebo«.

Vesti z Jesenic in okolice

Zdravniška dežurna služba: dr. Tancar Avgust.

KINO

»RADIO«: franc.-italijanski vstavni film »Pustolovščina Arsena Lupina«. Predstave ob 18 in 20.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA Torek, 21. aprila 1959 lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.

SLOV. NARODNO GLEDALISCE

Torek, 21. aprila ob 19. uri: Liebermann: »Soga za žene«. Sola TAM.

CELJSKE VESTI

Petek, 24. aprila ob 20: Shakespearspe: »Romeo in Julija«. Premiera. Preziernski abonma in izven.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO »DELAVSKI DOM«: sovjetski barv. film »Plamen nad stepo«.

Z BLEDA

KINO »BLEDE«: jugosl. filmska drama »Mali človek«.

PAVLIHOV KOMPAS ZA 150 DINARJEV

dobite v vseh trafikah in pri drugih prodajalcih. Pohitite z nakupom, kajti brez »PAVLIHOVEGA KOMPASA« zaidete povsod.

»ARGO« - juha prinaša srečo!

Prvo žrebanje bo 5. maja, nato pa še 5 mesecev, vsakokrat petega. 1 Moped Tomos in 10 kolekcij izdelkov Delamaris

RTV LJUBLJANA

Sporod za torek, dne 21. aprila 1959 9.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni sporod) - 6.30-6.40 Reklame in obvestila - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 8.05 Igra pihalni orkester JLA - 8.25 Blagoje Bersa: Sončne poljane - simf. pesnitve iz cikla »Moja domovina« - 8.40 Potopisi in spomini - Prežihov Voranc: Na domači in tuji tleh - VII - 9.00 Parada orglic - 9.15 Ritmični intermezzo - 9.30 Pol ure s solisti zagrebške Opere - 40.10 Igra godalni ansambel p. v. Boruta Lesjaka - 10.45 Za dom in žene - 11.00 Iz solistične glasbe slovenskih skladateljev - 11.30 Oddaja za otroke - Tomo Brejce: Zgodba o učencih s Crnega grabna - Mladinski pevski zbori pojo partizanske pesmi - 12.00 Domače polke in valčki - 12.15 Kmetijski nasveti - Mira Založnik: Ali mora biti pranje vedno teško opravilo? - 12.25 Drobne orkestralne skladbe - 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila - 13.30 Z junaki Thomasove opere »Mignon« - 14.00 Petnajst minut z najbimami zabavnimi ansambli - 14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.30 Naši poslusiški čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 15.40 Humoreska tega tedna - Karel Capek: Dve prazgodovinski - 16.05 Za glasbene ljubitelje - Dmitrij Sušakovič: Simfonija št. 10 v e-molu - 17.10 Glasbena čajanka - 18.00 Domače aktualnosti - 18.15 Iz partizanske lirike - 18.40 Iz zbornika spominov - Matija Gorenc: Demonstracija mladine leta 1923 - Rudolf Slivnik: Partijska tehnika, javka in pokrajinska partijska konferenca v škofijskih prostorih - 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Plesni orkester RTV Ljubljana pred mikrofonom in pred publiko - 20.30 Radijska igra - Nikola J. Vapcarov: Deveti val - 21.30 Nikolaj Mjaskovski: Koncert za violončelo in orkester v C-duru - 22.15 Zabavne melodije - 23.10 Plesni zvoki - 23.35 Georges Enescu: Godalni kvartet v D-duru -

Lokalni program

14.00 Z našimi solisti in skladatelji - 14.45-15.00 Ljubljanska kronika in obvestila

TELEVIZIJA

Torek, 21. aprila: 20.00 TV dnevnik - Beograd 20.15 Sportni pregled - film s tekme Jugoslavija: Madžarska - Beograd 20.30 Mikrofoni je vaš - prenos javne ugankarske oddaje - Zagreb

PRVOMAJSKI IZLET

S POSEBNO MOTORNO LADJO »VLADIMIR NAZOR« PO SEVERNEM JADRANU BO POSEBNO DOZVILEN ZA VSAKOGAR UDELEZENCI IZLETA BODO VIDELI ZGODOVINSKE ZANIMIVOSTI PULJA IN SE PRILETNO RAZVEDRILI NA MALEM LOŠINJU IN NA RABU.

POSEBNA ATRAKCIJA BO IZLET NA PESČENI OTOK SUSAK, nedaleč od Malega Lošinja. Odhod iz Ljubljane 1. maja s posebnim vlakom ob 3. uri, povratek v Ljubljano 3. maja.

MED PRIJETNO VOZINJO PO SEVERNEM JADRANU BO NA LADJI ZABAVAL UDELEZENCI PRIZNANI ZABAVNI ORKESTER

TOČNE PROGRAME IZLETA ZAHTEVAJTE V VSEH POSLOVALNICAH »PUTNIKA SLOVENIJA«, ki sprejemajo tudi prijave. NE ZAMUDITE IZREDBE PRILIKE! Izkoristite prvomajске praznike za prijetno potovanje po severnem Jadranu.

»ARGO« - juha prinaša srečo!

Prvo žrebanje bo 5. maja, nato pa še 5 mesecev, vsakokrat petega. 1 Moped Tomos in 10 kolekcij izdelkov Delamaris

KINO »KOMUNA«



Italijanski film

»KRIK«

Režija Michelangelo Antonioni. Igrajo Steve Cochran, Alida Valli in Betsy Blair. Film je dobil prvo nagrado na festivalu v Locarnu 1957. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »UNION«: francoski barvni film

»Parizanka«. Režija: Michel Boisrond. Igrajo Brigitte Bardot, Charles Boyer in Henri Vidal. Tednik F. N. 16 in Otroci z meje. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma.

KINO »VIC«: ameriški barvni film

»Litostroj«. Režija: Richard Brooks. Igrajo Robert Taylor, Stewart Granger in Debra Paget. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »SLOGA«: premiera sovjetskega filma »Dvoboj«.

Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »SOCA«: domači film »Milijoni na otoku«.

Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »SISKA«: amer. vojniški film »Mata Hari«.

V naslovni vlogi Greta Garbo. Tednik F. N. 16. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »GITOSTROJ«: dokumentarni film »LITOSTROJ«.

Predstava ob 20. uri. Zadnjokrat.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

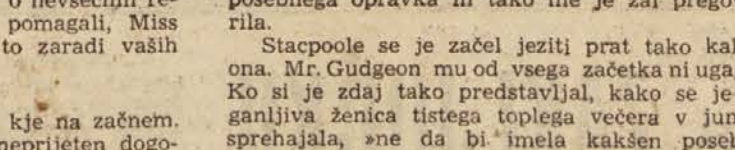
»Demonška žena«

Tednik. V glavnih vlogah: Joan Crawford, Barry Sullivan in Betsy Palmer. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Samo danes in jutri.

BOLNICA VALDOLTRA PRI KOPRU

razpisuje za takoj ali kasneje delovna mesta za: 2 zdravnika ortopeda - kirurga ali specializanta več otroških negovalk več holničark več fizioterapevtk

Za zdravnika sta prosti družinski stanovanji, za ostale samške sobe, stanovanje in hrana v bolnici. Kolkovane ponudbe z življenjepisom sprejema uprava bolnice takoj oziroma do popolnitve mest. 1508



Ko je vrata spet odprla, je bila verigo že snela z njih:

— Prosim, stopite bliže! Oprostiti mi morate, da sem tako nezaupljiva, toda kdor bere časopise, ni nikoli dovolj previden.

Stacpoole in Brian sta ji sledila po dolgem tesnem hodniku v majhno sobo, ki je bila očitno zadnje pribežališče poslednje cvetke iz rodu Chambers Bradati obraz papana je grbančil čelo in zrl z zidu po sobi, pa tudi z mize na zid. Mamino nežno, ovelo lepoto je stiskal težak okvir in srebra, okrog katerega je stalo nekaj majhnih, koškov z zimzelenom. Pohištvo je očitno potrebovalo mnogo več prostora, kakor ga je bilo najti v tem tretjem nadstropju hiše na Gloucester Roadu. Rdečo preprogo je bilo treba spodvihati na rob, čeprav je bila že močno oguljena in preluknjana. V kamninu je lebdel droben plamen.

Miss Chambers ni hotela sedeti, preden nista sedla oba obiskovalca.

— Zal vam ne morem postreči z ničimer žgočim, — je dejala, a če želite skodelico kave?

— Nad vse ljubezljivo, — se je Stacpoole nasmehnil, — a prepovedano nam je, da bi bili v službi pogoščeni. Gotovo boste to razumeli.

Miss Chambers ga je res razumela. Sedla je na rob stola in si popravila krilo.

— Ne morem si misliti, zakaj ste me obiskali. — Upam, da mi boste lahko pomagali. — Stacpooolov glas je bil topel in prijazen. — Ste poznali Karla Dickinsona?

— Mr. Dickinson me je nekoč obiskal. Bil je tako prijazen in mi je pomagal v neki moji težavi.

— To ste že omenili v vašem pismu »Budivcu«! Mi lahko morda poveste, kakšne težave so to bile?

Zardela je in se v zadregi presleda: — Malo mučno mi je to, inspektor.

— Vem, človek ne govori rad o neveščnih rečeh, a v resnici bi mi lahko pomagal, Miss Chambers. Mislim, da je bilo to zaradi vaših slušalk.

Se bolj je zardela: — Da, silno mučno. Ne vem, kje na začnem. — Malo je pomislila. — Tako neprijeten dogodek. Res nisem vedela, kaj naj bi storila.

Brian je potihoma zastokal, a Stacpoole, ki ga tako početje nepotrebni prič ni pripravilo ob potrepljivosti, je prijazno vprašal: — Se je kaj zgodilo z vašimi slušalkami, ki jih zdaj uporabljate?

— O ne, — se je skoraj razsrdila. — Ta je mnogo slabša, državna. — Segla je po tanki žici, ki jo je imela napeljavno do ušes. — Moje prejšnje so bile zelo dobre in zelo drage. Dar ljube tete, ki je že umrla Torej tudi spomin. Dala mi jih je pred leti, ko me je začel sluh zapuščati. Takrat bi mi še na misel ne bilo prišlo, da bi šla k zdravniku po slušalke na državni račun.

Zavzdihnila je.

— In kaj se je z njimi zgodilo?

V njenih očeh je bilo opaziti nekaj zlobe. — Da, vsekakor! — se dvignila glas. — Ta nesramni človek! Seveda je bila moja krivda. Bi ne bila smela biti tako neumna in ga poslušati. Toda mlada dama je bila tako prizadevna...

— Gotovo mislite na shode čudodelnika Danijela Gudgeona? Bi mi lahko povedali, kaj se je pravzaprav zgodilo?

Strogo je odgovorila: — Sem ravno na tem! Zborovanje je bilo lani v juniju. Zagotavljam vam, da ni moja navada, hoditi na take shode. Po naključju sem šla tam mlimo in mlada dama pred vhomom je opazila, da imam slušalke, pa me je povabila, naj vstopim. Tisti večer nisem imela pravzaprav nobenega

posebnega opravka in tako me je žal pregovorila.

Stacpoole se je začel jeziti prar tako kakor ona. Mr. Gudgeon mu od vsega začetka ni ugajal. Ko si je zdaj tako predstavljal, kako se je ta ganljiva ženica tistega toplega večera v juniju sprehajala, »ne da bi imela kakšen poseben opravke«, kako si je pravzaprav želela družbe in so jo potem zvalili na shod — prav spjalili! — da bi poslušala Gudgeonovo iztve, je Gudgeonovo dobro ime pri njem izgubilo sleherno veljavo.

— Ni Mr. Gudgeon napravil nobenega vtisa na vas, Miss Chambers?

— O da! — se je počeno odzvala. — Saj to je tisto. Se nikogar nisem slišala govoriti tako lepo in razen tega sem Mr. Gudgeona lahko slišala skoraj brez aparata. Nisem takoj opazila, da je bilo to zaradi njegovega glasu, ki je tako prodoren in visok. Tudi kar je povedal, je napravilo močan vtis. O veri, ki gore prestavlja. Imela sem res občutek, da je moja vera slabotna in da si samo domišljam, da težko slišim.

— In potem? — je vprašal Stacpoole.

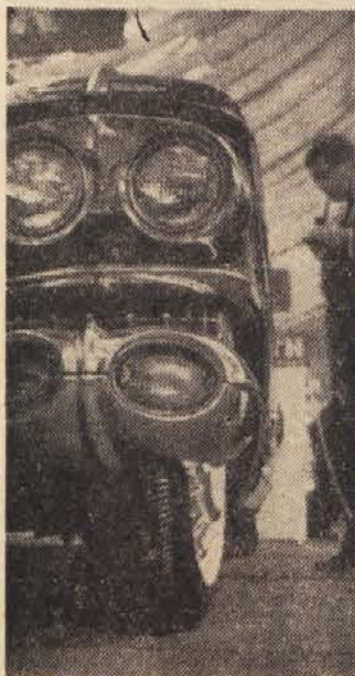
— Potem je pozval vse, ki se čutijo ozdravljene — kar naprej je govoril o »pomaganju«, a je mislil na »zdravljenje« — naj stopijo naprej. Več ljudi je vstalo in ne vem, kaj me je obšlo... — Miss Chambers je obmolnila in je bila videti, kakor da se neznansko čudi svojemu lastnemu ravnanju. — Vstala sem in šla proti odru. Stopil je z njega in mi položil roko na uho kakor vsem na njihovo boleče mesto... — Malo je zardela. — in tedaj sem snela aparat in ga zagnala na divan, ki je bilo na njem že vse polno bergel in takih reči.

— In ko ste prišli domov, ste opazili, da še zmeraj težko slišite?

— Ustnice so se ji tresle. Bil je, kot da se ji bodo vsak hip ulile solze.

(Nadaljevanje na 13. strani)

ZANIMIVOSTI



Malone vse avtomobilске tovarne po svetu so pokazale pred kratkim svoje najnovejše dosežke na razstavi v švicarski Zenevi. Eden naših posnetkov kaže novi tip Cadillaca z načičkano razpostavljenimi lučmi, na drugem pa vidite posebno naslonjalo, ki ga je treba z jermeni pritrčiti na avtomobilski sedež, da je drža telesa v skladu z najnovejšimi medicinskimi dognanji

Avtomobilске NOVOSTI

ODPRAVA NA GRÖNLAND

Pred dnevi je z letalom odpoštovala iz Pariza na Groenlandijo odprava 28 francoskih, danskih, švicarskih, avstrijskih in nemških znanstvenikov, ki bodo proučevali ledenike. Odpravo vodi francoski raziskovalec Paul Emile Victor.

UCBENIK ZA ASTRONAVTE

V Sovjetski zvezi je izšla prejšnji mesec »Astrogeografija«, prvi učbenik za vesoljske potnike. Napisal ga je znanstvenik Igor Zabein, ki analizira prirodne razmere na zemlji, Marsu in Veneri ter nakazuje osnovne probleme in naloge vesoljskega zemljepisala.

PROHIBICIJA V OKLAHOMI

Po 82 letih »suše« so vojvodi ameriške zvezne države Oklahome sklenili odpraviti zakon, po katerem je v tej državi prepovedano točiti alkoholne pijače. Zdaj je v ZDA Mississippi še edina »suha« dežela.

ZIVI FOSIL

Posadka argentinske oceanografske ladje je ujela v globlin 600 m živi organizem, ki so o njem menili, da je izumrl že pred 300 milijoni let. Gre za tako imenovano neopifino.

SOS iz Sahare

Studentje tehniške visoke šole v Dresdenu so s svojim amaterskim oddajnikom prestregli klic SOS članov nemške odprave, ki potujejo po Sahari. Vodja odprave je potreboval nadomestne dele za svoje vozilo. Odprava je bila takrat 800 km južno od Alžirije. Studentje so obvestili znanca vodje odprave v Stuttgartu. Obljubil je pomoč.

Zasuta vas

Velika gmota zemlje, ki se premika s hitrostjo 10 cm v minuti, bo zasula zaselek Lestangue v južni Franciji. Že pred dnevi je plaz uničil nekaj poselij in zasul rečno strugo. Prebivalci — v glavnem so rudarji iz premogovnikov — so se pravočasno umaknili. Pravijo, da se je plaz sprožil zaradi hudih nalivov in opuščeni rudniških jam pod gorskimi pobočjem.

Najdaljši most v Aziji

V južnem delu Japonske so začeli graditi doslej največji most na azijski celini. Dolg bo skoraj dva kilometra, cestišče pa bo 38 m nad gladino zaliva Dokaj. Most bo povezal industrijski mest Tobata in Vakamacu v severnem delu pokrajine Fukuoka. Gradili ga bodo skoraj tri leta, porabili pa 19.000 ton jekla in 34.000 ton cementa.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

POGUMNI SRNJAK



ZGODI SE, DA SI INDIJSKI SAMBAR OD BLIZU OGLEDUJE TIGRA, PA Vendar ODNESE CELO KOŽO. SEVEDA LE TAKRAT, KADAR VELIKA MAČKA SI TA STRAŽI PRAVKAR UJETI PLEN.

MALI JUNAK POGUMNO OVOHLJA NEVARNO ZVEN, POTEM PA SE ZLAGOMA IZGUBI V GRMOVJU.

© 1959 Walt Disney Productions World Rights Reserved



REFORMA ANGLEŠKEGA PRAVOPISA

Monti Folliok, pisatelj in bivši laburistični poslanec v britanskem parlamentu, je namenil vsoto nekaj deset tisoč funtov za reformo angleškega pravopisa. Če ne bo mogoče ustanoviti jezikoslovne stolice, ki bi na kakšni angleški univerzi proučala možnosti za reformo pravopisa, je dejal Folliok, naj za ta denar kupijo nekaj umetniških slik in jih podarijo državi.

CIPER KOT TURISTIČNO SREDIŠČE

Ethnarh Makarios je baje pripravil obsežne načrte za razvoj turizma na Cipru, ko bo postal ta otok samostojna republika. Ob udeležbi domačega in tujega kapitala bi zgradili velik hotel. Po teh načrtih naj bi Ciper postal eno največjih turističnih središč na Bliznjem vzhodu.

SREČA V NESREČI

V sabodnonemškem Frankfurtu je imela 34-letna ženska zares srečo v nesreči. Šla je po ulici, iz petega nadstropja je priletel velik kos šipe in padel na tla tik pred njo. Ostro steklo ji je odbilo konec nosu. Strokovnjaki so povedali, da bi ta šipa žensko prav gotovo ubila, če bi padla le nekaj desetink sekunde kasneje.

OGNJENIK NA JAPONSKEM

Pred dnevi je spet začel bruhati Asama, eden izmed japonskih aktivnih ognjenikov. Zemlja se je tresla osem minut, dim in pepe sta šinila sedem kilometrov visoko.

POPLAVE V BRAZILJI

V brazilski državi Rio Grande da Sul so bile te dni najhujše poplave v minulih osemnajstih letih. Brez strehe je okoli 7000 ljudi.

Krmarjene rakete

Sredstva za prvi korak v vesolje so draga: raketa »Atlas« stane 35 milijonov dolarjev

V ZDA in Sovjetski zvezi, obeh deželah, ki tekmujeta za prvenstvo v medcelinskih izstrelkih in vesoljskih raketah, je zaposlenih na tisoče znanstvenikov ter na desetstisoče tehnikov in delavcev, ki vlagajo velikanska sredstva v raziskave in proizvodnjo najrazličnejših raket in drugih aparatov. Medcelinske rakete in vesoljski izstrelki so najdražje tehnične naprave, kar jih je človek izumil doslej. Ena sama medcelinska raketa »Atlas«, ki jih zdaj serijsko izdelujejo, stane skupno z izstrelitvenim podstavkom in s stranskimi deli 35 milijonov dolarjev.

Načrte za »Atlas« so pripravili baje že leta 1945, prvo raketo te vrste pa so izdelali šele deset let kasneje. V tej raketi je 49.000 litrov tekočega kisika in okoli 30.000 litrov goriva, sestavljenega iz naftnih derivatov. Osrednji raketni motor razvija pritisk 30, oba stranska pa 75 ton in se po

uspešni izstrelitvi že določen čas ločita od osrednjega dela. Raketa tehta sto ton, njeni trije motorji pa razvijejo skupno 180 ton pritiska. Delovati začnejo vsi hkrati, prav po tem pa se »Atlas« razlikuje od večstopenjskih raket. Rekordni polet je dosegla ta raketa lani novembra: 9050 km.

Mlečni zobje za atomske raziskave

Mlečni zobje naj bi pripomogli k zaščiti človeštva pred atomsko nevarnostjo. Tako zatrjujejo znanstveniki na stomatološki fakulteti univerze v St. Louisu. Za laboratorijske raziskave potrebuje ta ustanova okoli 50.000 nedavno izruvanih otroških zob. Z njimi bodo ugotavljali množino radioaktivnega stroncija 90 v človeškem organizmu. Kakor je znano, nastane ta stroncij pri atomskih eksplozijah.

Devet milijonov slepih

John Wilson, ravnatelj britanskega združenja slepih je nedavno izjavil, da je po najnovejših statističnih podatkih na vsem svetu okoli 9,5 milijona slepih, od tega dve tretjini v Aziji. Samo v Indiji jih je dva milijona, v Pakistanu pod nad 300.000.



VRTNICE ZA ČISTOČO. — New York se spet poteguje za naziv najbolj čistega mesta v ZDA. Z raznimi gesli opozarjajo meščane, naj pazijo na čistočo mestnih ulic, vse tiste, ki skrbno mečejo lupine banan in pomaranč v pripravljene košarice, pa nagrajujejo dekleta z vrtnicami

Poglavitna pomanjkljivost »Atlasa« je to, da jo je treba krmariti postopno z radarskimi napravami, razporejenimi na zemlji nekaj deset kilometrov vsakebi. Raketa »Titan«, ki so jo izdelali nedavno, je dokaj popolnejša od »Atlasa«. V njej so naprave, ki avtomatično vračajo raketo v pravo smer in popravljajo napake. Za to raketo niso več potrebna velika površinska oporišča. Skrita je pod

zemljo, od koder vzleti s silnim hruščem. Nerodno pa je, ker potrebuje mnogo ton nevarnega goriva, polnitev pa traja tudi v najnujnejših primerih vsaj pol ure.

V »Polarisus«, tretji ameriški raketi, je trdno gorivo, sprožijo pa jo s pritiskom na gumb. To novo gorivo je izdelano v obliki ploščic, na pogled pa je podobno skutu iz kravjega sira. Vse kaže, da so sovjetski raketni strokovnjaki ubrali enostavnejšo pot. Leta 1950 so po vzorcu Braunovih raket V-2 izdelali raketo T-1, ki je segla 800 km daleč. Po štiriletnih poskusih je raketa T-2 dosegla daljavo 2000 km, nato pa so izdelali prvo medcelinsko raketo T-3, s katero so predlansko jesen izstrelili svoj prvi umetni satelit. Sovjetske rakete se razlikujejo od medvojnih nemških predvsem po tem, da razvijejo njihovi pogonski motorji mnogo večji pritisk. Prav zaradi tega je sovjetskim strokovnjakom uspelo izstreliti satelit »Sputnik-3«, ki je precej težji od ameriških umetnih satelitov.

Nov radijski teleskop

V ameriskem mestu Goldstone gradijo radijski teleskop, ki bo s svojimi napravami zaznamoval polet rakete, čeprav bo oddajena 650 milijard kilometrov.

45 Ob ZAKLJUČKU

BRIGID MAXWELL redakcije

(Nadaljevanje z 9. strani)

— Da, bilo je strašno. Sploh nisem vedela, da tako slabo slišim. V tistih dneh sem se tega šele dobro ovedela.

— Ste poskusili dobiti nazaj vaše slušalke?

— Pač! — ga je začudeno pogledala. — Saj sem pravzaprav šele tako spoznala Mr. Dickinsona. Se tisti večer sem pisala Mr. Gudgeonu in mu pojasnila, kaj se je bilo zgodilo. Prav prijazno, ne hudo. Pisala sem mu le, da mi je zelo žal, da sem napravila tako neumno napako, in da bi mu bila zelo hvaležna, če bi mi hotel vrniti slušalke. Seveda bi mu poštne stroške poravnala. In da mi je hudo nerodno brez njih — saj je razumno, če ljudje začno takoj kričati, če jih kdo ne razume. Da bi mu bila hvaležna, če bi mi jih poslal, kar se da naglo.

— A tega ni storil.

— Cel teden sploh ni bilo odgovora. Nisem se hotela odpraviti sama na pot, zaradi prometa postane človek kar neroven, ko ga ne sliši — a nazadnje sem se le odločila. Dvorana je bila zaprta in bi tudi ne imelo nobenega smisla, da bi bila povpraševala po njegovem naslovu, ko nisem nič slišala.

— Vam ni prišlo na misel, da bi se zgledili na policiji?

— To pa ne! — se je razhudila. — Saj sem bila sama kriva. Teden dni pozneje je prišlo pismo. Ne morem vam ga pokazati, ker sem ga oddala Mr. Dickinsonu. Na kratko je bilo v njem: ko je moje pismo prišlo, je bil aparat že oddan drugim. »ki jim sreča ni bila tako mila.« Bilo mi je strašno. Nič nisem vedela, kaj naj počnem. Vidite...

V zadregi je obtičala. Stacpoole ji je pomagal dalje:

— Te reči so drage, kajne? In koliko nas je, ki se še nismo navadili, da bi se zadovoljili s socialnim zavarovanjem!

Prizadeto je prikimala:

— Vi razumete, kaj mislim. Tudi Mr. Dickinson me je razumel. Bila sem presenečena, ko se je nekaj tednov pozneje oglašil. Bilo je 11. junija. — V njeni zapuščenosti je moral biti Dickinsonov obisk očitno spomina vreden dogodek. — Imel je pri sebi moje pismo na Daniela Gudgeona. Prišlo je na kakšen način v roke Gudgeonovemu bratu in ta mu ga je dal, saj je Dickinsona stvar neznanu zanimala. Pregovoril me je, da sem šla k zdravniku. Ta mi je predpisal to reč. — Zaničljivo se je dotaknila svojega navsezadnje vendarle koristnega aparata. — Tako lepo mi je pripovedoval, da sem mu nazadnje verjela. Moral je dosti vedeti o politiki.

— Vam je Mr. Dickinson tudi povedal, kako mu je Gudgeonov brat pismo preskrbel? In zakaj ga je stvar tako zelo zanimala?

— Dejal je, da namerava Gudgeona razkrinkati. Imel ga je za mazača. In je zbiral gradivo proti njemu. Menil je, da mojega aparata in vseh tistih drugih reči niso darovali drugim, marveč prodal in da je Gudgeon izkupiček pospravil v svoj žep. Tisto dopoldne je bil pri direktorju šole, v katero je hodil Gudgeon, in je zvedel vse mogoče slabe reči o njem. Ne vem natanko, kaj je bilo, in Mr. Dickinson se ni spu-

ščal v podrobnosti. Seveda veste, da je Gudgeon napisal tudi knjigo, svoj življenjepis. Mlada dama v knjižnici mi jo je posodila. — Miss Chambers je bila zdaj spet ogorčena. — Rekla sem ji, da ni prav, da priporoča knjigo, ki jo je napisal slepar.

— Zelo sem vam hvaležen! — je Stacpoole potem pošteno dejal. — Se pojma nimate, koliko ste nam pomagali. In drago nam je, da smo vas videli.

— Tudi meni je bilo prav, gospoda! Nijam dosti obiskov in prebila bi spet prav tih večer. ko bi vaju ne bilo... — za hip je oklevala in se ozrla v Briana. — Vas in vašega kolega. Vam morda vendarle ne bi teknila skodelica kave?

Stacpoole je odkimal z glavo:

— Dolžnost! — je dejal in Miss Chambers se je strinjala.

16

Primer Charlesa Gudgeona je sodnik prav tako naglo odložil kakor Dickinsonov in potem sta se Stacpoole in Thomas vrnila na Scotland Yard.

Inšpektor je bil nemiren. Grbančil je čelo in se oziral po obeh cinastih vojaških iz Dickinsonovega žepa. Listal je po črni beležnici, ki jo bil našel na Dickinsonovi pisalni mizi:

— Ste kontrolirali njegove telefonske številke?

— Pravzaprav ne vseh, Sir, — je priznal Thomas. — Nekaj ljudi sem poklical, advokata, posrednika, zdravnika, druge sem si prihranil, na primer na postajah in postajališčih.

— Na nekaj sem postal pozoren, — je počasi dejal Stacpoole. — Ko smo bili v Dickinsonovem stanovanju, se mi je nekaj zdelo zelo čudno. A saj je vseeno! — Vendar je listal dalje. Nenadoma pa je vzkliknil: — Tu ga imamo! Živnozdravnika! Čemu za vraga si je Dickinson zabeležil tudi njegovo številko? Sto razlag

bi človek imel, a nobena bi rpu ne posvetila. Nobene živali v hiši in nikogar, ki bi vedel, da je Karel imel kdaj kako nagnjenje do njih. Treba bo zvedeti nekaj več o tem veterinarju, Tommy. Njegova številka je Pinner 2-9-52-4. Pogledajte, kaj je moč opraviti!

Thomas je šel iz sobe, a se je kmalu vrnil z bleskom v očeh.

— Naslov je: The Laurels, Anstey Road, Pinner, veterinar je »ona«. — Mrs. Molly Magee.

Stacpoole je pogledal na uro:

— Štirideset minut je v Pinner. Kar stopil bom tja. — Zazrl se je v vojačka, se ju dotaknil s kazalcem. — Vidva mi dajeta misliti, — in ju vtaknil v žep. — Nemara me ves dan ne bo, Tommy.

Molly Magee mu je ugajala na prvi pogled. Kar dobro je dela očem: kratko ostrizeni kodravi, rjavil lasje, sivozelene oči, široka usta, kakor da bi se venomer smejala, in koža, ki je bila še v decembru zagorela. Dickinson je imel v izbiri svojih prijateljic očitno srečno roko.

— Dober dan! — ga je pozdravila. — Niste z revirja?

— Prihajam s Scotland Yarda, — je dejal. Gotovo ste v časopisih brali o umoru Karla Dickinsona.

Zmedeno ga je pogledala in hkrati nekoliko nezaupljivo, a je prikimala.

— V stik skušam priti z vsemi, ki so ga poznali. Mislim, da ste bili tudi vi med njimi. Ali imam prav?

Mrs. Magee je premislila njegovo vprašanje:

— Kako vam je to prišlo na misel?

Bil je povsem odkrit:

— Vaša telefonska številka je v njegovi beležnici.

Tedaj se je zasmejala:

— To je preprosto! Seveda, Karla sem poznala, prav dobro, a dvomim, da bi vam lahko pomagala. Že devet let ga nisem videla.